

2 december 2011

Gemeente Amsterdam

Voor de stad en de kunst

Hoofdlijnen kunst en cultuur 2013-2016

Voorwoord

De ontwikkeling van Amsterdam en de Amsterdammers is voor een bijzonder deel toe te schrijven aan kunst en cultuur. Daarom hebben we veel geïnvesteerd in de kunst en cultuur in de stad. Er zijn dagelijks prachtige dingen te zien, horen en beleven. Er is nu minder geld, ook voor kunst en cultuur, en de gevolgen van de rijksbezuinigingen kunnen we met geen mogelijkheid compenseren. Wij hebben nu de kans om te verzilveren wat we de afgelopen jaren hebben opgebouwd. We investeren meer in de makers en het publiek en minder in de gebouwen. We maken duidelijke keuzes: voor de ontwikkeling van jong en professioneel talent, voor versterking van de internationale kant van kunst en cultuur en voor cultureel ondernemerschap. Dit leidt tot meer publiek en een stevigere culturele bodem. Amsterdam blijft zo voor iedereen een aansprekende cultuurstad.

Aan het eind van de negentiende eeuw kwam Amsterdam na een lange periode van recessie opnieuw tot bloei. Er werd door rijke Amsterdammers groots geïnvesteerd in kunst en cultuur. In de Stadsschouwburg en Het Concertgebouw, in Carré en Tuschinski. Die instellingen zijn belangrijk, zelfs voor Amsterdammers die er niet (vaak) gebruik van maken. Het zijn iconen van de stad geworden. Ook in de afgelopen tien jaar is ruimhartig in cultuur geïnvesteerd, door de gemeente, het Rijk en door particulieren, vaak in gezamenlijkheid. Dat past bij de creatieve, innovatieve en internationale handelsstad die Amsterdam is. Zo zijn nieuwe iconen aan de stad toegevoegd: het Muziekgebouw aan 't IJ en de uitbreiding van de Stadsschouwburg, de Hermitage en het nieuwe DeLaMar Theater, de centrale vestiging van de Openbare Bibliotheek Amsterdam, het Bijlmerparktheater en het MC Theater, het EYE Film Instituut Nederland en de vernieuwingen van het Scheepvaartmuseum, het Stedelijk Museum, het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum. Het heeft ons instellingen gebracht waar generaties Amsterdammers en Nederlanders na ons van zullen kunnen genieten.

Amsterdam is veel meer. Amsterdam is bijvoorbeeld de stad waar jonge kunstenaars zich kunnen ontwikkelen tot internationale wereldklasse; waar kinderen en jongeren via school het plezier in kunst en cultuur kunnen ontdekken; of waar internationale reclamebureaus en sneakerontwerpers zich vestigen omdat Amsterdam voor hen een creatieve stad is met netwerken die hun bedrijf meerwaarde geven.

Wij staan voor ingrijpende bezuinigingen op alle fronten, ook op het gebied van kunst en cultuur. De bezuinigingen van het Rijk van € 200 miljoen hebben grote consequenties voor het Amsterdamse culturele landschap. Een groot aantal Amsterdamse instellingen dreigt hun landelijke subsidie geheel of gedeeltelijk te verliezen. Om wat van waarde is te behouden en ervoor te zorgen dat Amsterdam ook na de landelijke en gemeentelijke bezuinigingen een van de belangrijkste kunst- en cultuursteden van Europa is, is het nodig grondig te hervormen.

De uitgangspositie daarvoor is uitstekend: onze stad met haar bijna 800.000 inwoners heeft in de afgelopen decennia door de collectieve inspanningen van gemeente, rijksoverheid en private partners het culturele aanbod opgebouwd dat een miljoenenstad waardig is. De hotelcapaciteit is vergroot, waardoor we meer toeristen goed kunnen ontvangen. Onze citymarketing vergroot de bekendheid van Amsterdam. We hebben een actief internationaal beleid waarin we culturele bruggen bouwen die de aantrekkelijkheid van onze stad vergroten. We willen voorkomen dat we straks genoodzaakt zijn af te breken wat collectief is opgebouwd, omdat blijkt dat hetgeen waarin geïnvesteerd is de stad als een te ruime jas om de schouders hangt. Het gemeentebestuur blijft investeren in kunst en cultuur, maar wel minder dan in de huidige Kunstenplanperiode. Botweg de kaasschaaf hanteren om aan de bezuinigingsopdracht te voldoen, vinden wij geen optie. We zouden dan genoeg nemen met een afkalking van het bestaande in plaats van een versterking van de kunst en cultuur.

In plaats daarvan kiezen we daarom nadrukkelijk voor de kunst en cultuur die belangrijk is voor de stad, en die brede maatschappelijke steun heeft. Tegelijk zorgen we dat er ruimte blijft voor nieuwe makers, nieuwe programma's en talentontwikkeling. Want de stad *is* niet veranderd, de stad verandert continu, zo constateerde Paul Collard in zijn advies aan het gemeentebestuur¹. Nieuwe mensen trekken naar de stad, internationale bedrijven zorgen voor nieuwe banen, de jongere generaties krijgen kansen die de oudere generaties niet kregen. Wij kunnen niet anders dan bij die ontwikkeling aansluiten.

We verwachten in vergelijking met de huidige situatie dat diegenen die genieten van kunst en cultuur, of er profijt van hebben, een groter deel van de lasten zullen dragen. De instellingen hebben de verantwoordelijkheid om door hun cultureel ondernemerschap meer publiek te bereiken en hun inkomsten te verhogen. Kunst en cultuur zal nog beter bereikbaar moeten worden voor alle Amsterdammers, maar ook voor een Nederlands en

---

¹ 'Amsterdam, wereldstandaard voor cultuureducatie', Paul Collard, april 2011

internationaal publiek. We verlangen van instellingen dat zij geen genoegen nemen met alleen het publiek dat zij nu trekken, maar dat zij zo gaan programmeren dat nieuwe groepen Amsterdammers zich aangesproken voelen. Bij alle instellingen zullen de eigen inkomsten moeten groeien in de periode 2013-2016.

De volgende Kunstenplanperiode wordt van doorslaggevende betekenis voor Amsterdam. Het is de periode dat enkele iconen van de stad hun deuren weer openen na langdurig (gedeeltelijk) gesloten te zijn geweest. Dat levert nieuwe mogelijkheden en perspectieven. Tegelijk zal voor een aantal instellingen juist het doek vallen; ook dat is de werkelijkheid. We willen vernieuwing realiseren ondanks teruglopende middelen en we denken dat dit mogelijk is. De opgave waar de stad en de sector gezamenlijk voor staan is dus groot en de inzet hoog: ervoor te zorgen dat kunst en cultuur ook in de toekomst de centrale plek behoudt die het altijd in onze stad heeft ingenomen.

We rekenen op de professionaliteit en de veerkracht van al die mensen die dagelijks werkzaam zijn in de kunst en cultuur. Op basis van deze hoofdlijnen hopen we een goed debat te kunnen voeren over wat we wel en niet willen en kunnen, en welke keuzes we maken voor de stad en de kunst.

Namens het College van B&W,
Carolien Gehrels
Wethouder Kunst en Cultuur

Amsterdam, november 2011

Inhoudsopgave

1 Kiezen voor de stad en de kunst	1
2 De hervormingsopdracht voor Amsterdam	4
2.1 Hervorming van het stelsel	5
2.2 Meer ondernemerschap en meer publiek	7
Publiek	7
Verdienvermogen en eigen inkomsten	8
Samenwerken	9
2.3 Een nieuwe gemeentelijke rol	10
Ondersteunen van hervorming	11
Wegnemen van onnodige belemmeringen en stimuleren van ondernemerschap	11
Zorgvuldige monitoring van beleid	11
Nieuwe aanpak voor cultureel vastgoed	12
3 Talentontwikkeling en wereldklasse	14
3.1 Talentontwikkeling	14
Het stelsel voor cultuureducatie en het basispakket	15
Talentontwikkeling in het Kunstenplan	16
3.2 Internationale cultuurstad van wereldklasse	18
4 Kaders voor de beoordeling	20
4.1 Invulling van de nieuwe culturele infrastructuur	20
Muziek	21
Theater	23
Dans	24
Interdisciplinair: Podia en festivals	25
Musea	27
Beeldende kunst, fotografie, nieuwe media en architectuur	28
Film	29
Letteren	30
Cultuureducatie	31
Collectieve marketing van kunst en cultuur	32
4.2 Het Amsterdams Fonds voor de Kunst	32
Twee regelingen	33
Project- en programmafinanciering	33
Cultuureducatie	33
Ontwikkelbudget	34

Speciale programma's en Amsterdamprijs	34
5 Beoordeling van kwaliteit en belang voor de stad	35
Artistiek-inhoudelijke kwaliteit	35
Zakelijke kwaliteit	36
Publieksbereik	37
Talentontwikkeling	38
Wereldklasse	38
5.1 Het beoordelingskader	39
6 Financieel kader	42
Onderbouwing financieel kader culturele infrastructuur	43
Amsterdams Fonds voor Kunst	44
Beleidsbudgetten	45
7 Bijlagen	46
Bijlage 1 Procedure Hoofdpijnnota en Kunstenplan 2013-2016	47
Bijlage 2 Overzicht rijksbezuinigingen	49
Bijlage 3 Culturele Infrastructuur Amsterdam	50
Bijlage 4 Nadere analyse varianten verkoop en huur cultuurpanden	51
Bijlage 5 Toelichting financieel kader	53

1 Kiezen voor de stad en de kunst

Amsterdam wordt geconfronteerd met een substantiële bezuiniging op de landelijke subsidies aan kunst en cultuur in de stad.² Als de lijn van het Rijk gevolgd wordt, dan blijven weliswaar de grote nationale instellingen in stand, maar is er nauwelijks ruimte voor andere instellingen. De kunst- en cultuursector in Amsterdam verliest dan aan kwaliteit, verscheidenheid en openheid voor alle Amsterdammers. Dat is voor het gemeentebestuur geen optie. Tegelijk is duidelijk dat ingrijpende hervormingen binnen de kunst en cultuur in Amsterdam onontkoombaar zijn, wil de sector deze rigoureuze rijksbezuinigingen doorstaan en zijn waarde in de stad behouden. De keuzes die het Rijk nu heeft gemaakt dwingen ons om scherpe keuzes in deze Hoofdlijnnota te maken. We doen dat vanuit een sterke uitgangspositie van de kunst en cultuur in Amsterdam. We gaan van een tijd van bouwen en investeren in de culturele infrastructuur, naar een tijdperk waarin alle Amsterdammers optimaal kunnen benutten wat collectief is opgebouwd. We streven ernaar dat kunst en cultuur de centrale plaats in de stad kan houden die het altijd heeft ingenomen.

Deze Hoofdlijnnota zet langs drie lijnen de richting uit voor een sterke en toekomstbestendige kunst- en cultuursector:

1 *We zetten in op talentontwikkeling*

We leggen de nadruk op het kennismaken met kunst en cultuur binnen het onderwijs en op het ontwikkelen van excellent talent. Alle instellingen leveren een bijdrage aan talentontwikkeling en cultuureducatie.

2 *We steunen kunst en cultuur van wereldklasse*

We ondersteunen instellingen bij het realiseren van een internationaal aanbod voor de Amsterdammers en zetten in op internationale profilering van instellingen en op versterking van de positie en het imago van Amsterdam als internationale cultuurstad. Samenwerking met partners in het buitenland, tussen instellingen en tussen kunstenaars, leidt niet alleen tot een verbreding van het artistieke programma, maar biedt instellingen in de stad ook een internationaal perspectief op zaken als management, financiën, communicatie, personeelsbeleid en publiek.

---

² In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de gevolgen van de bezuinigingen op de landelijke Basis Infrastructuur (BIS). Naar inschatting zal er € 40 miljoen op de BIS-instellingen in Amsterdam worden bespaard. In de Vooruitblik is uitgebreider ingegaan op de gevolgen van de landelijke bezuinigingen voor Amsterdam.

3 *Wij stimuleren cultureel ondernemerschap*

We vragen van instellingen dat zij een heldere visie hebben op hun publiek, het weten te vinden, vast te houden en uit te breiden. Wij verwachten dat zij in hun aanbod, programmering en personeelsopbouw rekening houden met de veranderende omgeving en de bevolkingssamenstelling van de stad. Daarnaast willen wij dat de instellingen in de stad meer uitnodigend zijn voor buitenlandse bezoekers. Zo kunnen ook de eigen inkomsten van instellingen groeien: elke instelling zal in 2016 tenminste 25% eigen inkomsten verwerven. Op dit moment realiseren Kunstenplaninstellingen gemiddeld 38% eigen inkomsten, maar sommige halen de norm van 25% niet. In 2016 streven we ernaar dat de verhouding subsidie en eigen inkomsten gemiddeld 50% is. We maken vanaf 2013 met elke instelling op maat afspraken over hun inkomstengroei. Instellingen die niet in staat zijn aan de minimumnorm te voldoen komen in principe niet in aanmerking voor subsidie. Van de instellingen verwachten we dat zij meer publiek bereiken; ook nieuw Amsterdams publiek met aanbod dat aansluit bij hun vraag. Aanbod, makers en publiek zijn vanaf 2013 een betere afspiegeling van de Amsterdamse samenleving. Instellingen worden beoordeeld op hun eigen merites. Wanneer instellingen samenwerking aangaan die artistiek, zakelijk of wat het bereiken van publiek betreft meerwaarde oplevert, wordt ook de gezamenlijke aanvraag beoordeeld. Samenwerking is als één van de beoordelingscriteria opgenomen in deze nota.

We kiezen voor een volwaardige kunst- en cultuursector, maar er kunnen minder instellingen ondersteund worden in het Kunstenplan. We gaan uit van een volledige keten in alle disciplines. We maken scherpe keuzes en hanteren niet de kaasschaaf. Daartoe geven wij invulling aan de culturele infrastructuur van Amsterdam die bestaat uit een functionele en een vrije ruimte. We nemen 29 functies in de culturele infrastructuur op. Hiervan zijn 13 met naam genoemd, omdat het gaat om instellingen met een iconische waarde voor de stad, vaak boegbeelden van een discipline. Voor invulling van de overige 16 komen meerdere instellingen in aanmerking. Een aantal functies houden we in Amsterdam wél in stand, waar de rijksoverheid andere keuzes maakt. Vanzelfsprekend ondersteunen we naast deze vaststaande functies ook instellingen die vrij zijn van een functie, maar van even groot belang zijn voor het culturele landschap. Zij maken onlosmakelijk deel uit van de culturele infrastructuur; daarvoor is de vrije ruimte gecreëerd.

Ook houden we een sterk Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) in stand. We kiezen daar wel voor concentratie in plaats van versnippering. De regelingen van het Amsterdam Fonds voor de Kunst worden vereenvoudigd. Hoewel het budget wordt gekort blijft de positie van de individuele

kunstenaren in het AFK volledig in tact. Kunstenplaninstellingen kunnen niet meer terecht bij het AFK. Zo is er voor ieder soort aanvrager één duidelijk loket.

In de laatste plaats nemen we als gemeente een nieuwe rol in. We leggen nog meer dan nu de verbinding met ons internationale beleid, we dragen via het onderwijs met muziek, kunst en erfgoed bij aan de ontwikkeling van kinderen, we maken van cultuur een speerpunt in onze citymarketing. Zelf leggen we ook cultureel ondernemerschap aan de dag en we ondersteunen instellingen hierin, ook met andere instrumenten dan subsidie. Als gemeente zetten we ons in voor een breder draagvlak voor kunst en cultuur, waarbij alle partijen, instellingen en bedrijfsleven hun betrokkenheid tonen.

2 De hervormingsopdracht voor Amsterdam

In Amsterdam worden prachtige voorstellingen en exposities gemaakt en vernieuwende programma's en activiteiten ontwikkeld die mensen aan het denken zetten en hun verbeelding prikkelen. Het aanbod aan cultuureducatie is internationaal gezien toonaangevend. Maar we zien ook dat er instellingen zijn die ondanks steun van de overheid niet aan de verwachtingen voldoen. Instellingen waarvan de artistieke kwaliteit achterblijft, activiteiten te weinig onderscheidend zijn of te weinig mensen aanspreken.

Deze Hoofdpijnnota geeft aan welke keuzes het gemeentebestuur zelf maakt. Daarnaast biedt de Hoofdpijnnota het kader voor de instellingen om hun aanvragen voor het Kunstenplan in te dienen en voor de Kunstraad om deze te beoordelen. Onze keuzes zijn erop gericht dat Amsterdammers ook in de toekomst kunnen kiezen uit een veelzijdig aanbod en dat Amsterdam nationaal en internationaal de aantrekkelijke cultuurstad blijft die het nu is.

Om dit te bereiken zet het gemeentebestuur in op:

- 1 Een grondige hervorming van het stelsel van subsidieverlening, door bij de hoofdlijnen een indeling in functies en vrije ruimte, samen de zogenaamde culturele infrastructuur Amsterdam, op te nemen;
- 2 Een ontwikkeling naar meer ondernemerschap en meer publiek;
- 3 Een nieuwe gemeentelijke rol.

De culturele instellingen spelen een centrale rol en hun kwaliteit bepaalt de kwaliteit van de sector als geheel. Van de instellingen die een plaats krijgen in het Kunstenplan verwachten wij vanzelfsprekend dat zij artistieke kwaliteit leveren, zakelijk naar behoren functioneren en verantwoord geleid worden en dat ze hun publiek weten te bereiken. In vervolg op het huidige Kunstenplan, vragen we van instellingen een bijdrage aan twee inhoudelijke ambities – talentontwikkeling en internationale cultuurstad van wereldklasse – die van publiek belang voor de stad zijn.

Deze lijnen zijn opgenomen in een samenhangend beoordelingskader (hoofdstuk 5). Dit vormt de richtlijn voor de instellingen bij het opstellen van hun aanvraag en voor de Kunstraad het kader voor de advisering.

2.1 Hervorming van het stelsel

Het gemeentebestuur kan vanwege de opeenstapeling van de bezuinigingen het huidige culturele landschap niet in dezelfde omvang in stand houden. In Amsterdam zullen we de crisis benutten om te kiezen en te hervormen. Daarmee treedt voor een kleiner aantal instellingen een nieuw tijdperk in, met een grondig hervormd stelsel. Tevens houden we ruimte voor vernieuwing en experiment.

In de nota 'De Nieuwe Kunstenplansystematiek' van 17 december 2009 is vastgesteld dat het gemeentebestuur bij de Hoofdlijnennota voor het nieuwe Kunstenplan invulling geeft aan de culturele infrastructuur. Daarmee is het Kunstenplan niet alleen een afweging tussen instellingen, maar in de eerste plaats een besluit over de vraag welke kunst en cultuur er volgens het gemeentebestuur in Amsterdam moet zijn. Door het beschrijven van de infrastructuur vanuit functies (zoals stadsgezelschap, podium symfonische muziek of museum hedendaagse kunst) ontstaat een concreet kader waarop instellingen zich met hun aanvraag voor het Kunstenplan kunnen richten. Hiermee wil de gemeente aangeven welke functies zeker in Amsterdam moeten bestaan, en waar nog ruimte is voor instellingen die even belangrijk zijn voor het culturele landschap, maar niet een van de vaststaande en beschreven functies vervullen. Voor sommige functies geldt dat deze één op één samenvallen met de instelling die deze functie veelal in een lange traditie voor de stad vervult en geworteld is in de stad. Bij de beschrijving van de functies wordt dat in deze Hoofdlijnennota expliciet gemaakt. Er zijn ook functies waarvoor verschillende instellingen in aanmerking komen. Naast de instellingen die een functie in de culturele infrastructuur vervullen, bestaat er de zogenaamde vrije ruimte voor instellingen die niet gekoppeld zijn aan een functie, maar die wel een belangrijke rol vervullen in de keten van de discipline.

Bij Amsterdam past een breed aanbod aan kunst en cultuur, waarin zowel traditie als vernieuwing een plaats hebben. Om dat te faciliteren is uitgegaan van de keten die in elke discipline zichtbaar is, maar overal andere accenten kent. Onder keten verstaan we de onderlinge samenhang tussen instellingen die het mogelijk maakt dat talenten zich kunnen ontwikkelen, dat cultuur wordt ge(re)produceerd en getoond, dat er onderzoek en experiment is. De cultuur kan zich constant vernieuwen, mits daarvoor de juiste schakels in de keten aanwezig zijn.

Daarnaast hebben we gekeken naar een passende verdeling tussen de, veelal grote, instellingen in de top, en de instellingen in het middensegment en de basis. De Kunstraad stelde in de Verkenning: "Kies voor de

herkenbare top en de vruchtbare grond.” Zo heeft ook het gemeentebestuur gekeken naar instellingen die door hun geschiedenis, iconische betekenis, traditie en worteling in de stad of vanwege een bijzondere verantwoordelijkheid van de gemeente voor collectie of gebouw hoe dan ook toekomst moeten krijgen. Hun status staat vernieuwing overigens niet in de weg. Ook zij kunnen in dat opzicht toonaangevend zijn. De oproep van de Kunstraad aan het gemeentebestuur³ om te kiezen voor een herkenbare top maakt dat wij een aantal instellingen bij naam noemen bij de indeling van de functies. Uiteraard zullen ook deze instellingen door de Kunstraad worden beoordeeld op de kwaliteit van hun plannen, en zullen zij onderdeel blijven van de integrale afweging. Maar hun bestaan als zodanig staat voor het gemeentebestuur niet ter discussie.

De beschrijving van de infrastructuur volgt de lijn van de bestaande disciplines, omdat dit de meeste herkenbaarheid biedt. Per discipline is aangegeven:

- welke instellingen onlosmakelijk verbonden zijn met Amsterdam, omdat zij een lange traditie hebben in de stad, een verantwoordelijkheid hebben voor gebouwen of collecties of unieke huisbespelers zijn van onze podia;
- welke functies er nodig zijn om te blijven voldoen aan de veelzijdige vraag van het publiek;
- welk soort instellingen nodig is in de vrije ruimte, waarbij mogelijke cofinanciering met de landelijke fondsen is meegenomen.

Tegelijk weten wij dat er overal nieuwe samenwerkingsverbanden en crossovers ontstaan die zich niet aan de indeling van disciplines houden. Aan de Kunstraad vragen wij bij zijn afweging integraal te kijken en ook op dat vlak vernieuwingen mee te wegen en mogelijk te maken.

Instellingen doen een aanvraag voor één functie óf voor een plek in de vrije ruimte. Een instelling die de Kunstraad afwijst voor een functie komt niet in aanmerking voor subsidie in de vrije ruimte. Als deze instelling naar de mening van de Kunstraad hierdoor ten onrechte geen plaats krijgt in het Kunstenplan, biedt een zogenaamde hardheidsclausule de mogelijkheid hiervan af te wijken. Alleen bij hoge uitzondering en met een duidelijke motivering van de Kunstraad krijgt deze instelling de gelegenheid binnen een maand een aangepaste aanvraag voor de vrije ruimte te doen.

Deze uitgangspunten leiden tot een financiële kaderstelling voor de functionele en de vrije ruimte. Volgens het gemeentebestuur kan de bezuinigingsopdracht van € 9,8 miljoen met deze kaderstelling gerealiseerd

---

³ ‘Verkenning voor het Kunstenplan 2013-2016’, Amsterdamse Kunstraad, maart 2011

worden zodat Amsterdam vanaf 2013 over een weliswaar afgeslankte, maar kwalitatief goede en toekomstbestendige cultuursector beschikt.

2.2 Meer ondernemerschap en meer publiek

In de Verkenning schetst de Kunstraad het beeld van een sector waarin kunstenaars en culturele ondernemers elkaar beconcurreren binnen het grote aanbod dat Amsterdam te bieden heeft: “Als onderdeel van de vrijetijdsmarkt werken ze in een verdringingsmarkt. Amsterdammers hebben steeds minder tijd en tegelijk groeit het aanbod enorm. Tegelijk doen overheden een stap terug en lijkt de maatschappelijke goodwill voor de financiering van kunst en cultuur met publiek geld af te nemen.” De sector staat daarom voor de uitdaging zijn maatschappelijk draagvlak te hervinden en zich sterker te richten op zijn publiek. Dit leidt ertoe dat instellingen hun inkomstenstromen verbreden en nieuwe inkomstenbronnen aanboren waardoor de afhankelijkheid van subsidie vermindert.

Cultureel ondernemerschap impliceert dat instellingen innovatief zijn, hun businessmodel actueel houden, hun kwaliteit continu verbeteren en sturen op resultaten. Ofwel: “Cultureel ondernemerschap is een houding, die erop gericht is zo veel mogelijk kunstzinnig, artistiek-cultureel, zakelijk en maatschappelijk rendement te halen uit culturele voorzieningen. De cultureel ondernemer opereert vanuit de eigen artistieke ambities, maar houdt tegelijk rekening met de verkoopbaarheid, toegankelijkheid en publieksvoorkeuren.”⁴ De verantwoordelijkheid voor goed ondernemerschap ligt in de eerste plaats bij de instellingen en hun besturen. Als gemeente stellen wij daaraan wel enkele eisen. Deze hebben enerzijds betrekking op het bereik en de benadering van het publiek, anderzijds op de eigen inkomsten van instellingen in relatie tot overheidssubsidies. Daarnaast zullen wij samenwerking stimuleren en belonen.

Publiek

Amsterdam is een stad van 183 nationaliteiten, vele culturen en leefstijlen. Ongeacht leeftijd, afkomst, etniciteit, geloof of opleiding is iedere Amsterdammer burger van de stad. Iedere Amsterdammer moet op zijn of haar manier mee kunnen doen in en zich verbonden voelen met de stad. Kunst, cultuur en erfgoed zijn belangrijk voor alle Amsterdammers omdat ze mogelijkheid bieden tot herkenning en identificatie en tot het verwerven van

---

⁴ ‘Een ondernemende cultuur’, Rick van der Ploeg, 1999. Zie ook het rapport van de commissie Cultuurprofiel (2008) en het pamflet ‘Er kan zoveel meer’, mei 2008, waarin onder regie van de gemeente een verzameling concrete voorstellen is gedaan hoe instellingen hun ondernemerschap kunnen vergroten, hoe particulieren gestimuleerd kunnen worden om meer in cultuur te investeren en hoe de overheid dit kan ondersteunen.

de competenties die nodig zijn voor goed burgerschap. Uit de 'Cultuurmonitor 2010' en de verantwoordingen van de instellingen over 2010 blijkt dat het aanbod in de stad lang niet iedereen aanspreekt. De gesubsidieerde cultuur is op dit moment nog steeds vooral het domein van de hoogopgeleide Amsterdammer van autochtone afkomst. Vanuit het oogpunt van de besteding van publieke middelen is dat ongewenst. Voor de toekomst van de sector is het riskant; het is immers onzeker of de cultuurinstellingen, als zij geen nieuwe publieksgroepen aan zich binden, ook in de toekomst in staat zullen zijn hun zalen te vullen. Vraag en aanbod zijn onvoldoende in balans. In bepaalde sectoren, met name het theater, is sprake van overaanbod. De programmering van de instellingen doet volgens kunstschouwer Görgün Taner op dit moment geen recht aan de diversiteit van de Amsterdamse bevolking. Een belangrijke reden daarvan is volgens hem dat het personeel binnen de instellingen geen afspiegeling is van de bevolking.

Concreet vragen wij van instellingen dat zij een heldere visie hebben op hun publiek, het weten te vinden, vast te houden en uit te breiden. Wij verwachten dat zij in hun aanbod, programmering en personeelsopbouw rekening houden met de veranderende omgeving en de bevolkingssamenstelling van de stad. Daarnaast willen wij dat de instellingen in de stad meer te bieden hebben voor buitenlandse bezoekers.

Ook in de inrichting van de culturele infrastructuur en het financieel kader hebben wij vraag en aanbod in de verschillende disciplines meegewogen.

Verdienvermogen en eigen inkomsten

Ondernemerschap en draagvlak uiten zich ook in het aandeel eigen inkomsten dat een instelling ten opzichte van de subsidie weet te verkrijgen. Gemiddeld genomen is er in dit opzicht al sprake van een goede uitgangssituatie: instellingen weten ruim 38% van hun totale inkomsten nu al zelf te genereren⁵. De verschillen tussen disciplines en tussen instellingen zijn overigens groot. Filmtheaters en poppodia bijvoorbeeld halen een groot deel van hun inkomsten uit de markt, ook musea en muziekinstellingen doen het in dit opzicht goed. Andere disciplines slagen er minder goed in eigen inkomsten te verwerven.

Wij streven er naar dat alle instellingen die in het Kunstenplan worden gesubsidieerd in de periode 2013 – 2016 in principe tenminste 25% eigen inkomsten verwerven⁶. Dit is wel eens een instapnorm genoemd maar is het de facto niet. Het is een gemiddelde norm over vier jaar, die aannemelijk te

---

⁵ Zie bijlage 6

⁶ Het percentage eigen inkomsten wordt berekend door de eigen inkomsten – inkomsten met uitzondering van overheidssubsidies – te delen door het totaal aantal inkomsten.

maken is bij de aanvraag en bij de jaarlijkse monitoring onderwerp van gesprek is. Op dit moment halen sommige instellingen die norm niet. Van instellingen vragen wij in hun meerjarenbegroting aan te geven welke groei zij in hun eigen inkomsten gaan realiseren, gerelateerd aan hun kostenontwikkeling. Van instellingen die dit percentage al hebben bereikt verwachten wij eveneens groei van eigen inkomsten.

De minimale grens van 25% eigen inkomsten voor de 13 met naam genoemde functies is een harde eis waar geen uitzondering op kan worden gemaakt. Voor instellingen die aan collectiebeheer doen geldt dat de inkomsteneis enkel geldt voor het deel van hun begroting dat niet gebaseerd is op collectiebeheer.⁷

Als een instelling veel met vrijwilligers werkt, kan het lastiger zijn om te voldoen aan de norm ten aanzien van de eigen inkomsten. Wanneer een instelling veel, of veelal, werkt met vrijwilligers betreft de Kunstraad dit bij de advisering, hetgeen kan leiden tot afwijking van de norm van 25%.⁸

Wij zullen met elke instelling resultaatafspraken maken over de groei van de inkomsten in de periode 2013-2016. Het niet realiseren van de afgesproken resultaten kan leiden tot het tussentijds deels of geheel intrekken van de subsidie. Dit moet er toe leiden dat in 2016 maximaal 50% van de inkomsten van culturele instellingen bestaat uit financiële ondersteuning door de gemeentelijke overheid.

Samenwerken

Met de keuze voor functies in de culturele infrastructuur wil het gemeentebestuur ook stimuleren dat instellingen gezamenlijk plannen maken. Van instellingen verwachten wij dat zij samenwerken met collega-instellingen om hun publiek beter te bedienen, hun kwaliteit te vergroten, hun efficiency te vergroten en/of hun kosten te verminderen. Wij geven de Kunstraad mee dat instellingen die een gecombineerde aanvraag voor het Kunstenplan indienen, en waar samenwerking tot aantoonbare (inhoudelijke) meerwaarde en/of besparing van kosten komt, met voorrang behandeld worden. Samenwerking kan zich richten:

---

⁷ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg, Ruigrok, Paternotte en Shahsavari-Jansen inzake de Hoofdlijnennota Kunst en Cultuur (eigen inkomsten van 'de dertien'), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

⁸ Conform het amendement van de raadsleden Shahsavari-Jansen, Paternotte, Van Roemburg, Verbeet en Ruigrok inzake de Hoofdlijnennota Kunst en Cultuur (vrijwillige inzet laten meetellen bij eigen inkomsten), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

- op het gezamenlijk ontwikkelen van een inhoudelijke visie op producten en publiek;
- op gezamenlijke marketing en gecombineerde kaartverkoop, bijvoorbeeld gericht op de (internationale) bezoekers;
- op het delen van de backoffice en faciliteiten;
- op afstemming in programmering;
- op samenwerking tussen elkaar aanvullende functies die leiden tot een helder publieksprofiel op sterke cultuurlocaties;
- op fusering waarbij directie, bestuur en staffuncties worden gecombineerd.

2.3 Een nieuwe gemeentelijke rol

Het gemeentebestuur draagt zelf ook bij aan een klimaat waarin cultureel ondernemerschap gedijt. Zoals de Kunstraad zegt: “Door kunst voortdurend en zichtbaar binnen het eigen programma te agenderen kan het stadsbestuur meer voor de kunst en cultuur betekenen dan alleen met plannen en geld. Als de stad zegt ‘wij zien kunst en cultuur als onvervreembare kernwaarde voor Amsterdam en alle Amsterdammers’ ontstaat er een klimaat waarin Amsterdammers groeien en kunsten gedijen.”⁹ Omdat kunst en cultuur van brede betekenis voor de stad is, doet het gemeentebestuur meer voor kunst en cultuur dan instellingen financieel ondersteunen. Door het hotelbeleid en de citymarketing komen meer toeristen naar de stad. Amsterdam inbusiness brengt kunst en cultuur onder de aandacht van bedrijven. In de stedelijke ontwikkeling zetten we onder meer in op de vorming van cultuurclusters, waardoor aantrekkelijke buurten ontstaan. Topstukken uit Amsterdamse musea maken promotie voor de stad en brengen Amsterdam onder de aandacht als vestigingsplaats en toeristenbestemming. ‘Het Melkmeisje’ van Johannes Vermeer was in 2009 te zien in New York ter gelegenheid van de viering van 400 jaar Hudson, in 2011 gingen een zelfportret van Van Gogh naar Beijing en ‘De Liefdesbrief’ van Johannes Vermeer naar St. Petersburg.

De veranderingen die van instellingen gevraagd worden zijn aanzienlijk. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt primair bij de culturele sector zelf. Wij vinden het echter uitdrukkelijk ook de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke overheid om daarbij te ondersteunen waar dat mogelijk is. Vóór de vaststelling van het Kunstenplan zal het gemeentebestuur concreet aangeven hoe die andere werkwijze kan worden ingevuld. Dit gebeurt op basis van de plannen van de instellingen en de adviezen van de Kunstraad en de cultuursector zelf. Omdat deze verandering ook voor de instellingen bij

---

⁹ ‘Verkenning voor het Kunstenplan 2013-2016’, Amsterdamse Kunstraad, maart 2011

hun aanvragen en voor de Kunstraad bij de advisering van belang is, geven wij hier kort aan langs welke vier lijnen de verandering vorm zal krijgen:

- ondersteunen bij realiseren hervorming;
- wegnemen van onnodige belemmeringen en stimuleren van ondernemerschap;
- zorgvuldige monitoring van beleid;
- nieuwe aanpak voor cultureel vastgoed.

Ondersteunen van hervorming

Wij bekijken of de financiële ondersteuning van de gemeente op een andere manier kan worden ingezet. In plaats van een structurele exploitatiesubsidie kan binnen het beschikbare financiële kader gedacht worden aan garantstellingen, eenmalige (doel)bijdragen en de afbouw van subsidies. Daarnaast willen wij nagaan of het mogelijk en nuttig is om voor een deel van de instellingen na twee jaar op basis van de prestaties van de instellingen subsidies naar boven of beneden bij te stellen.

Wegnemen van onnodige belemmeringen en stimuleren van ondernemerschap

Mogelijk brengt de werkwijze en regelgeving van de gemeente, onder andere vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening, extra lasten voor instellingen met zich mee. Deregulering kan nieuwe kansen bieden om verdiensten te verhogen. Het gemeentebestuur zal samen met de stadsdeelbesturen kijken naar verbeteringen die op dit gebied mogelijk zijn; daarbij zal in ieder geval gekeken worden naar verruiming van horecamogelijkheden voor kunst- en cultuurinstellingen zonder oneerlijke concurrentie voor reguliere horeca, multifunctioneel gebruik gebouwen, regelvrije zones, eenvoudiger vergunningenproces, harmonisatie, lex silentio positivo en de Geefwet. Ook wordt gekeken naar kennis die in de creatieve en culturele industrie met ondernemerschap is opgedaan.¹⁰ Hierbij zullen we onder andere gebruik maken van de aanbevelingen van de Taskforce Ondernemerschap van de Kunstraad en in overleg treden met het AFK en het ACI.

Zorgvuldige monitoring van beleid

Het is cruciaal dat de gemeente de doelen en inspanningen, zoals opgenomen in het beoordelingskader, ook monitort. Deels gebeurt dat door de instellingen te vragen kwantitatieve kengetallen aan te leveren, hetgeen inmiddels digitaal gebeurt bij de jaarverantwoording van de instellingen.

---

¹⁰ Conform de motie van de raadsleden Ruigrok, Verbeet, Van Roemburg, Paternotte, Shahsavari-Jansen en Treumann inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (deregulering cultureel ondernemerschap) en de motie van de raadsleden Van Roemburg, Ruigrok, Paternotte en Shahsavari-Jansen inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (deregulering), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

Monitoring en evaluatie zijn echter in hoge mate een kwalitatieve opgave, waar de gemeente vorm aan zal geven. Wij gaan op wezenlijke punten met instellingen prestatieafspraken maken.

Nieuwe aanpak voor cultureel vastgoed

In de jaren 2012 en 2013 zullen het EYE Film Instituut Nederland, de Appel, het Stedelijk Museum en het Rijksmuseum hun deuren openen. Met deze openingen komt een einde aan een bijzondere periode van forse investeringen door de gemeente en het Rijk in Amsterdamse cultuurgebouwen, waarvan onder meer het Muziekgebouw aan 't IJ, de centrale vestiging van de OBA, het Scheepvaartmuseum en de vlakke vloerzaal van de Stadsschouwburg onderdeel uitmaken. Voor een optimaal gebruik van de cultuurpanden zijn ook in de toekomst investeringen onvermijdelijk. Dit kan in een aantal gevallen leiden tot een (gedeeltelijke) sluiting van een pand. Om te voorkomen dat instellingen binnen dezelfde discipline gelijktijdig een omvangrijke verbouwing uitvoeren, zullen instellingen DMO actief en tijdig informeren. Wij geven zo uitvoering aan het voornemen uit het Programakkoord 2010-2014 om een voortschrijdende planning vast onderdeel te laten zijn van het gemeentelijk cultureel vastgoedbeleid.

Op basis van de kadernota 'Cultuur onder Dak' (2008) zijn veel instellingen in de gelegenheid gesteld hun urgent en achterstallig onderhoud weg te werken of investeringen te doen ter verbetering van hun exploitatie. In de 'Voortgangsnotitie Cultuur onder Dak' (2010) werd dan ook, op basis van de meerjaren onderhoudsplannen van de culturele instellingen, geconstateerd dat dankzij de (financiële) inspanningen van de afgelopen jaren het cultureel vastgoed in Amsterdam van redelijk niveau is en het urgent en achterstallig onderhoud is weggewerkt.

Desondanks is een herziening van het cultureel vastgoedbeleid noodzakelijk. De herziening van het vastgoedbeleid zal langs twee lijnen lopen: enerzijds zullen middelen ten behoeve van de onderhoudslasten een geormerkte plek krijgen binnen de gemeentelijke ondersteuning. Met elke instelling zullen hierover afspraken op maat worden gemaakt, op basis van de meest recente meerjarig onderhoudsplannen. Een andere belangrijke herziening is het herijken van de gemeentelijke cultureel vastgoedportefeuille. Het gaat hierbij om panden waarvan de centrale stad (diensten en deelnemingen) eigenaar is.

De waarde van het cultureel vastgoed in gemeentelijk bezit is ten behoeve van de Hoofdlijnnota aan de hand van een tweetal ruimtelijk-functionele criteria gewogen:

- Indien de culturele functie van het vastgoed onlosmakelijk verbonden is met de locatie of de inrichting pleit dit voor het behoud van het pand voor een culturele functie;
- Indien het vastgoed onderdeel uitmaakt van een cultureel cluster pleit dit voor behoud van het pand voor een culturele functie;

Deze criteria zijn toegepast op alle panden in de portefeuille. Vervolgens zijn voor ieder pand de jaarhuur, de onderhoudslasten, de WOZ-waarde en de boekwaarde in beeld gebracht. Dit overzicht¹¹ toont welke panden voor de culturele functie behouden moeten blijven, welke panden in aanmerking komen voor herschikking en welke panden verkocht zouden kunnen worden. Voor het op afstand zetten van de gemeentelijke cultuurpanden zijn drie varianten onderzocht¹²:

- 1 Verkoop van panden aan de markt;
- 2 Verkoop van panden aan een bank/belegger;
- 3 € 1-huur-variant.

We hebben in de analyse nog geen rekening kunnen houden met de consequenties van de rijks- en gemeentelijke bezuinigingen. Deze consequenties komen definitief in beeld bij het vaststellen van het Kunstenplan 2013-2016. Wel benutten we de komende periode om de mogelijke verkoop van een aantal panden nader te onderzoeken. Het onderzoek zal zich onder andere richten op de marktwaarde en contractuele afspraken. Gevolg kan dus zijn dat de gemeente overgaat tot de verkoop van een of meerdere panden. Huurders kan verzocht worden om bij voortzetting van de gemeentelijke bijdrage in het nieuwe Kunstenplan zich elders te vestigen. Zoals het ACI adviseert zullen we dit per gebouw bekijken en zo snel als mogelijk in gang zetten.

---

¹¹ Het overzicht bevat marktgevoelige informatie en is derhalve vertrouwelijk.

¹² Zie bijlage 4

3 Talentontwikkeling en wereldklasse

Voor de komende Kunstenplanperiode kiest het gemeentebestuur ervoor twee van de vier ambities uit het voorgaande Kunstenplan, zij het met enige accentwijzigingen, voort te zetten: 'Talentontwikkeling' en 'Internationale cultuurstad van wereldklasse'. Beide zijn onverkort van belang voor de stad en beide sluiten aan bij de adviezen die zijn uitgebracht door de twee kunstschouwen. De ontwikkeling van talent in kunst en cultuur houdt de sector levend, internationaal en van hoge kwaliteit. Cultuureducatie laat kinderen en jongeren in Amsterdam kennismaken met kunst en cultuur, leert hen ervan te genieten, hun talenten te ontwikkelen en draagt bij aan burgerschap en binding. Een internationale cultuurstad met instellingen die tot de culturele wereldklasse behoren is belangrijk voor de economie en het imago van de stad maar ook voor de dynamiek in het culturele klimaat. Talentontwikkeling en wereldklasse vormen samen essentiële elementen in de culturele keten en vullen elkaar aan.

Elementen uit de twee andere ambities in het lopende Kunstenplan, 'Prachtstad' en 'Laboratorium', worden op verschillende manieren voortgezet in de nieuwe periode. Zo krijgen buurtaccommodaties een vaste plek in de culturele infrastructuur, wordt meer aandacht gevraagd voor culturele diversiteit in de richtlijnen voor de aanvragers, blijft het AFK zich richten op cultuurparticipatie en beeldende kunst in de openbare ruimte, en worden de financiële ondersteuning van amateurkunst en het atelier- en broedplaatsenbeleid voortgezet door de centrale stad.

3.1 Talentontwikkeling

Elke instelling die financiële steun van de gemeente ontvangt heeft op het gebied van talentontwikkeling een taak, hetzij zelfstandig, hetzij in samenwerking met anderen, hetzij als kernactiviteit, hetzij als onderdeel van een bredere artistieke opdracht. Bij de ene instelling ligt het accent vooral op het gebied van cultuureducatie in het onderwijs, bij de andere op het gebied van het opleiden van excellent talent. In de culturele infrastructuur hebben we een aparte positie ingeruimd voor instellingen die zich alleen op cultuureducatie richten.

De keten van talentontwikkeling telt vier schakels: kennismaken, ontwikkelen, bekwamen en excelleren. *Kennismaken* vindt meestal plaats in het reguliere onderwijs, maar ook in actieve kunstbeoefening in de vrije tijd. Bij *ontwikkelen* gaat het om verder ontwikkelen en verdiepen van kennis en vaardigheden, naast binnen- ook buitenschools, bijvoorbeeld door cursussen in de muziekschool, centra voor de kunsten en in buurthuizen. *Bekwamen* is het verder ontwikkelen van talent als doorgeleiding naar kunstvakonderwijs en voorbereiding op een professionele loopbaan, terwijl *excelleren* gericht is op professionele talentontwikkeling van afgestudeerd toptalent.

Het stelsel voor cultuureducatie en het basispakket

Kunstschow Paul Collard heeft in de tweede helft van 2010 gekeken naar de “raakvlakken van kunst en cultuur, onderwijs en creatieve bedrijvigheid” en hierover het gemeentebestuur geadviseerd. Collard is, zoals de titel van zijn rapport – Wereldstandaard voor cultuureducatie – al aangeeft, positief over het stelsel van cultuureducatie, maar doet ook voorstellen voor stroomlijning en een eenvoudiger structuur. Uit een recente evaluatie¹³ van het Amsterdamse stelsel van cultuureducatie door Oberon en de Dienst Onderzoek & Statistiek, waarbij de bevindingen van Collard de leidraad vormden, blijkt dat de omslag van een aanbodgericht naar een vraaggericht stelsel resultaat heeft gehad. In Amsterdam hebben vrijwel alle scholen, met behulp van het expertisecentrum Mocca, een stevig cultuureducatiebeleid geformuleerd. Zij besteden structureel meer uren aan cultuureducatie dan vijf jaar geleden en bereiken ook substantieel meer leerlingen. Hierdoor is volgens het evaluatierapport de weg vrij voor een volgende stap, te weten de implementatie van het Basispakket kunst- en cultuureducatie¹⁴.

In het Programakkoord 2010-2014 ‘Kiezen voor de stad’ is de ambitie vastgelegd om elke basisschoolleerling minimaal drie kunsteducatie-uren per week (één uur muzikles, één uur beeldende vorming en één uur cultureel erfgoed) aan te bieden, bij voorkeur gegeven door vakdocenten en op basis van de vraag van de scholen. Dit is de kern van het Basispakket, dat is ontwikkeld door schoolbesturen, culturele instellingen, centrale stad en stadsdelen. Eind 2010 is besloten het Basispakket te starten met een pilot muzikeducatie. Hiervoor worden een leerplan en een werkwijze ontwikkeld in samenwerking met de muziekinstellingen. In het schooljaar 2011-2012 wordt de pilot op zeven basisscholen in zeven stadsdelen uitgevoerd. Medio 2012 zijn de resultaten beschikbaar. Deze moeten inzicht geven in de voorwaarden om de werkwijze voor de drie onderdelen van het Basispakket op alle Amsterdamse basisscholen te realiseren. Ook wordt gekeken of een

---

¹³ Zie bijlage 11

¹⁴ Zie bijlage 10

uitbreiding naar andere disciplines zoals theater en dans gewenst is. Het Basispakket zal vanaf het schooljaar 2013-2014 operationeel zijn en worden uitgerold tot een volledig aanbod cultuureducatie over de hele stad in 2016-2017.

Talentontwikkeling in het Kunstenplan¹⁵

Gezien het belang van cultuureducatie willen we de basis versterken (ontwikkelen en kennis maken voor alle kinderen), waardoor de vraag naar bekwamen en excelleren zal toenemen. Dat is de beweging die we willen maken. Ook willen we een beter evenwicht tussen publieke en private financiering bereikt hebben in 2016. We willen cultuureducatie niet weggeven aan, maar integreren in het onderwijs, waarbij we onze sturing behouden door financiering via instellingen en kwaliteitsborging.

Het gemeentebestuur op het gebied van cultuureducatie en talentontwikkeling heeft zich tot nu toe vooral gericht op de fase van kennismaken in het basisonderwijs. Daarnaast droeg de gemeente bij aan activiteiten van een keur aan cultuureducatie-instellingen (zoals muziek- en jeugdtheaterscholen) die een aanbod in de vrije tijd aanbieden, dat deels ook door deelnemers zelf wordt bekostigd. Dit reikt van een eerste kennismaking tot vergaande bekwaming in een kunstdiscipline.

In de komende periode verwachten we van *alle* instellingen die in aanmerking willen komen voor ondersteuning in het kader van het Kunstenplan dat zij een bijdrage leveren aan talentontwikkeling; dat kan variëren van activiteiten gericht op het basisonderwijs tot programma's gericht op het ontwikkelen van excellent talent. We vragen van alle instellingen in hun plannen aan te geven hoe zij aan deze taak invulling willen geven en op welke doelgroep zij zich richten.

Aan het eind van de kunstenplanperiode 2013-2016 is ons doel dat zoveel mogelijk kinderen in het basisonderwijs en de eerste twee jaar van het VMBO met kunst en cultuur kunnen kennismaken. We willen ons hierbij niet beperken tot *kennismaken* maar alle kinderen binnen schoolverband ook de gelegenheid geven zich te verdiepen en te ontwikkelen binnen doorlopende leerlijnen. Voor deze educatie-instellingen geldt net als voor andere Kunstenplaninstellingen de norm voor de eigen inkomsten. Daarnaast vragen we ten aanzien van de buitenschoolse activiteiten instellingen concreet te

---

¹⁵ De hoofdlijnnota is op het punt van talentontwikkeling aangepast conform het amendement van de raadsleden Paternotte, Van Roemburg, Shahsavari-Jansen, Ruigrok, Treumann en Van Lammeren inzake cultuureducatie ook buitenschools, zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

kijken naar hun tarieven en de mogelijkheid om hierin te differentiëren op basis van draagkracht van de deelnemers en hun ouders.

Wij hechten grote waarde aan een divers en kwalitatief aanbod dat jong en oud in staat stelt in de vrije tijd actief met kunst bezig te zijn. Als gemeentebestuur kiezen wij er voor ons in toenemende mate te richten op cultuureducatie binnen schoolverband, omdat dat álle Amsterdammers ten goede komt en omdat dat tot een stevige basis zal leiden tot meer vraag naar het bekwamen.

Voor sommige instellingen ligt een programma op het gebied van cultuureducatie niet voor de hand omdat hun aanbod en expertise niet aansluit bij het onderwijs. Deze instellingen kunnen zich wel richten op de fase van excelleren, op professionele talentontwikkeling: het opleiden van excellent talent binnen hun discipline, in samenwerking met andere instellingen en de kunstvakopleidingen.

Voor instellingen die een aanvraag indienen voor het Kunstenplan betekent het bovenstaande:

- Alle cultuureducatieve instellingen die voor het Kunstenplan 2013-2016 in aanmerking willen komen voor ondersteuning gaan zich in toenemende mate bezig houden met binnenschoolse activiteiten gericht op de fasen *kennismaken* en *ontwikkelen* in het primair onderwijs en/of het VMBO, waar mogelijk al in aansluiting op het Basispakket. Een combinatie van binnenschools en zeer beperkt buitenschools blijft mogelijk in de periode 2013-2016.
- Van alle kunst- en cultuurinstellingen die een aanvraag indienen voor het Kunstenplan 2013-2016 verwachten we dat hun cultuureducatieve activiteiten binnenschools plaatsvinden en zoveel mogelijk aansluiten bij de fasen *kennismaken* en *ontwikkelen*. Dit kan zowel op het primair als op het voortgezet onderwijs zijn gericht.
- Instellingen die zich op buitenschoolse cultuureducatie richten, kunnen voor programma's een aanvraag indienen bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Het betreft hier geen meerjarige budgetfinanciering.
- Culturele instellingen die zich met programma's of activiteiten richten op de fase *excelleren*, waar het met name gaat om professionele talentontwikkeling, maken dit onderdeel van hun aanvraag voor het Kunstenplan 2013-2016.

Om deze beleidslijnen uit te voeren is een herschikking van budgetten voor cultuureducatie van de centrale stad en de stadsdelen nodig. Hierover zal in opmaat naar het Kunstenplan 2013-2016 en de implementatie van het Basispakket overleg worden gevoerd met stadsdelen, schoolbesturen, het

conservatorium, Mocca, de Muziekschool Amsterdam en de andere instellingen die in Amuze zijn verenigd, de Voucherbank en het AFK.

Het gemeentebestuur zal op het gebied van cultuureducatie tevens met de OBA en educatie-instellingen onderzoeken of het mogelijk is om cultuureducatie in vestigingen van de openbare bibliotheek aan te bieden.¹⁶

3.2 Internationale cultuurstad van wereldklasse

“Amsterdam is een internationale, kosmopolitische en rijk geschakeerde stad”¹⁷, aldus Görgün Taner in zijn advies aan het gemeentebestuur. Internationaal heeft Amsterdam binnen het netwerk van wereldsteden een heel eigen profiel, “een uniek karakter dat gelegen is in de kleine, dynamische scene in het compacte stadshart.” Hij adviseert Amsterdam niet alleen als centrum van erfgoed te promoten, maar traditie te verbinden aan hedendaagse kunst en cultuur en aan waarden als tolerantie, openheid en vrijheid.

De ambitie om Amsterdam als cultuurstad van wereldklasse verder te ontwikkelen en te benutten bouwt voort op de ambitie wereldklasse in het huidige Kunstenplan 2009-2012. De kracht van Amsterdam als internationale cultuurstad wordt mede bepaald door een aantal culturele instellingen van topniveau. Deze instellingen dragen in belangrijke mate bij aan de lokale (culturele) economie. Dit wordt ondersteund door het onderzoek van Gerard Marlet naar de waarde van de culturele sector in Amsterdam¹⁸. Uit zijn onderzoek blijkt dat een deel van de zogenaamde ‘welvaartswinst’ binnenkomt bij de toeristische sector, via uitgaven van mensen die de stad bezoeken vanwege het kunst- en culturaanbod in Amsterdam. Het bedrijfsleven hecht grote waarde aan een bloeiend cultureel klimaat.

Het blikveld van veel culturele instellingen is in de afgelopen jaren in internationale zin aanzienlijk verbreed, zo blijkt uit de jaarverslagen van instellingen. Volgens Taner kunnen de instellingen die internationale focus nog veel meer onderdeel van hun ondernemerschap maken: “Samenwerking met het buitenland, tussen instellingen, tussen kunstenaars leidt niet alleen tot een bredere agenda maar biedt instellingen in de stad ook een internationaal perspectief op zaken als management, financiën, communicatie, personeelsbeleid en publiek.”

---

¹⁶ Conform de motie van de raadsleden Verbeet en Van Roemburg inzake de Hoofdpijnnota Kunst en Cultuur (cultuureducatie in de stadsbibliotheken), zoals aangenomen op 30 november 2011.

¹⁷ ‘Amsterdam, kunst- en cultuurstad van wereldklasse’, Görgün Taner, april 2011

¹⁸ ‘De waarde van kunst en cultuur in Amsterdam’, Atlas voor Gemeenten, Gerard Marlet e.a., juni 2011

Het is duidelijk geworden dat de term wereldklasse als keurmerk voor mondiale kwaliteit en status zijn doel voorbij schiet. De voortzetting van deze ambitie is dan ook niet gericht op 'ranking' van de stad zelf en van de instellingen, maar op het realiseren van een internationaal aanbod voor de Amsterdammers, op internationale profilering van instellingen en op de versterking van de positie en het imago van Amsterdam als internationale cultuurstad. Dit sluit ook aan op het gemeentebrede internationale beleid.

Het gemeentebestuur maakt zich sterk om de juiste voorwaarden te scheppen waardoor Amsterdam ook in het buitenland als een aansprekende en belangrijke cultuurstad wordt gezien. In het citymarketingbeleid is kunst en cultuur een van de prominente aspecten. Kunst, cultuur en erfgoed is vast onderdeel van handelsmissies en andere internationale activiteiten; ons atelier- en broedplaatsenbeleid kent internationaal volop navolging. Het gemeentebestuur stimuleert met deze Hoofdlijnnota instellingen tot internationale samenwerking, het vergroten van internationaal publiek, tot internationale coproducties, kennisontwikkeling en het uitbouwen van internationale netwerken. De gemeente zal met de instellingen die op dit gebied ambitie hebben meerjarige resultaatafspraken maken, gebaseerd op hun internationale plannen.

4 Kaders voor de beoordeling

4.1 Invulling van de nieuwe culturele infrastructuur

Hier wordt op basis van de uitgangspunten een invulling gegeven van de functies en de vrije ruimte per discipline. We hebben daartoe per discipline naar de volgende aspecten gekeken:

- 1 Welke functies en hoeveel vrije ruimte is per discipline nodig om een sterke keten in stand te houden die kwalitatief hoogwaardig en toekomstbestendig is, en die bestaat uit een sterke top, een veelzijdig midden en een brede basis;
- 2 Waar is artistieke en/of zakelijke samenwerking tussen instellingen mogelijk;
- 3 Hoe ziet de verhouding tussen vraag en aanbod eruit, en hoe kunnen we deze beter op elkaar laten aansluiten;
- 4 Welke mogelijkheden zijn er om het aantal bezoekers, de publieksinkomsten en de overige eigen inkomsten te vergroten, en welke mogelijkheden zijn er om kosten te verlagen;
- 5 Welke gevolgen hebben de rijksbezuinigingen en de keuzes die het ministerie van OCW maakt in de basisinfrastructuur (BIS) op de Amsterdamse culturele infrastructuur, en waar wordt verwacht dat het wenselijk is, uit het oogpunt van de instandhouding van de keten, deze gevolgen te compenseren, waar mogelijk via matching met de landelijke fondsen;
- 6 Welke grote investeringen zijn er door de gemeente of instellingen gedaan in de afgelopen jaren, en hoe wordt kapitaalvernietiging in dat opzicht voorkomen;
- 7 Waar liggen verantwoordelijkheden voor collectiebeheer of vastgoed, welke kosten zijn hiermee minimaal gemoeid, en welke mogelijkheden zijn er om op deze kosten te besparen.

Voor de realisering van een groot aantal functies is cofinanciering met het ministerie van OCW of een landelijk fonds onontbeerlijk. Instellingen die in de toekomst onderdeel gaan uitmaken van de vrije ruimte worden veelal mede door een landelijk fonds ondersteund. Zij zullen, meer dan nu, moeten kiezen voor afstemming van aanbod en eigen profilering naar het publiek. Het gemeentebestuur verwacht van deze instellingen dat zij met elkaar afspraken maken over vernieuwing van de discipline, talentontwikkeling en educatie, en waar mogelijk en zinvol over het delen van backoffice en

werkruimten. Instellingen die in samenhang voorstellen ontwikkelen, genieten voorkeur boven aanvragen van individuele instellingen.

Muziek

Amsterdam is nationaal en internationaal gezien een muziekstad en heeft de afgelopen jaren, mede op grond van afspraken met het Rijk, veel geïnvesteerd in podia. In Amsterdam is alles aanwezig: er zijn podia, orkesten en ensembles, festivals, producenten en intermediairs. Ook alle genres zijn te beluisteren: klassiek, hedendaags klassiek, wereldmuziek, jazz en pop. Vooral de podia voor pop en klassieke muziek trekken veel bezoekers. Het gemeentebestuur vindt het belangrijk in de muziek zowel de sterke top als de verscheidenheid te behouden. Dit betekent dat het gemeentebestuur kiest voor de volgende functies:

- één groot symfonisch orkest met een volwaardige orkestbezetting van internationale statuur;
- één podium voor symfonische muziek met een programmering van internationaal niveau;
- één podium voor modern klassiek, jazz en wereldmuziek met een programmering van internationaal niveau;
- twee podia voor pop en overige muziek met een programmering van internationaal niveau inclusief productiehuis.

Daarnaast is er in de vrije ruimte plek voor een aantal muziekensembles en één of meerdere muziekfestivals. Het gemeentebestuur kiest er voor deze instellingen te ondersteunen teneinde het kwalitatief hoogwaardige, rijkgeschakeerde aanbod in de stad te behouden. Voor deze instellingen bestaat de mogelijkheid van cofinanciering door het landelijke Fonds Podiumkunsten

Toelichting:

Het Koninklijk Concertgebouworkest (KCO) is sinds zijn oprichting in 1888 een van de beste symfonische orkesten van de wereld. In zijn lange bestaansgeschiedenis werkte het orkest met vele topdirigenten en voert het zowel klassiek als hedendaags repertoire uit. Het orkest is al decennia lang in staat de grootste talenten aan te trekken, zowel dirigenten als orkestleden. Onder de huidige directie wordt deze traditie op zeer hoog niveau voortgezet getuige de grote bijval die het orkest geniet van publiek en media, van Amsterdam tot in het verre buitenland. Het gemeentebestuur is daar trots op. Teneinde het KCO zijn huidige excellentie, ook op langere termijn, te laten behouden, is voortzetting van het huidige subsidieniveau welhaast onontbeerlijk. Het gemeentebestuur verwacht van het KCO in dat geval voorstellen hoe het orkest een grotere rol als topinstelling in de keten gaat vervullen, alsmede een visie op het bereiken van een nieuw publiek.

Het Concertgebouw vervult de functie van symfonisch podium in de infrastructuur. In 1888 door Amsterdamse notabelen aan de stad geschonken, geldt het sindsdien als een van de beste concertpodia in de wereld. Het biedt naast huisbespeler KCO plek aan vele andere (internationale) orkesten. In de jaren tachtig van de vorige eeuw onderging Het Concertgebouw een ingrijpende renovatie. Naast middelen uit fondsen heeft Het Concertgebouw daarvoor ook aanzienlijke bijdragen van de gemeente ontvangen. Het Concertgebouw heeft recent een aansprekend plan ontwikkeld voor de aandelenuitgifte om een nieuwe geldstroom aan te trekken, die het met name wil inzetten voor het behoud van het gebouw voor toekomstige generaties. Zo koppelt de organisatie van Het Concertgebouw een podium en aanbod van wereldklasse aan talentontwikkeling en ondernemerschap. Volgens het gemeentebestuur vervult het podium een voorbeeldfunctie die ook van belang is voor de economische aantrekkingskracht van onze stad.

Het Muziekgebouw aan 't IJ opende in 2005 zijn deuren, na een lange aanloop en decennia lange discussies in de gemeenteraad, als opvolger van het gerenommeerde centrum voor hedendaagse muziek *De IJsbreker*. In het gebouw is tevens het Bimhuis gevestigd waar de jarenlange traditie van het voormalige jazzpodium aan de Oudeschans wordt voortgezet. Het Bimhuis werd er voor onderscheiden met de toekenning van de Amsterdamprijs 2011 door het AFK. Het gebouw zelf speelde als eerste 'icoon' een belangrijke stimulerende rol in de ontwikkeling van de IJ-oeveren. Het Muziekgebouw aan 't IJ is er echter nog niet de culturele en muzikale *hotspot* voor vele Amsterdammers, die het vanwege de grote gemeentelijke investeringen – zowel in het gebouw als in aanvullende programmering, de 'state of the art' mogelijkheden en de bijzondere ligging – zou moeten hebben. Met de keuze die in de infrastructuur gemaakt wordt voor een subsidie voor de functie podium voor modern klassiek, jazz en wereldmuziek stuurt het gemeentebestuur aan op een hervorming waarbij zowel Muziekgebouw aan 't IJ, het Bimhuis, de bespelers en mogelijk andere partners in de stad samenwerken en een deels nieuwe invulling aan het gebouw geven.

De grote Amsterdamse poppodia Paradiso en de Melkweg leveren een grote bijdrage aan de wereldfaam van onze stad en brengen een groot en divers publiek in aanraking met de meest uiteenlopende culturele activiteiten. Zij kunnen gezien hun hoge eigen inkomsten in principe zelfstandig functioneren. Op dit moment ontvangen ze binnen hun totale budget een beperkte bijdrage van de gemeente. Het gemeentebestuur hecht aan een subsidierelatie met Paradiso en de Melkweg omdat zij samen met een aantal andere culturele instellingen een kwalitatieve bijdrage aan het Leidseplein garanderen. Hun aanvragen zullen op deze bijdrage moeten ingaan, specifiek op het belang dat deze instellingen en hun activiteiten kunnen hebben voor de stad, op het gebied van talentontwikkeling middels een productiehuis en een diverse programmering.

Theater

Het theater in Amsterdam kent een uitgebreid aanbod en relatief veel bezoekers, hoewel dat per gezelschap en podium sterk verschilt. Amsterdam heeft veel theaterpodia. Alle schakels van de theaterketen zijn vertegenwoordigd en alle genres zijn aanwezig. In sommige gevallen is sprake van overaanbod. Het gemeentebestuur kiest er voor om deze keten, zij het in uitgedunde vorm, te blijven ondersteunen, bij voorkeur in concentraties van functies – podium, gezelschap, talentontwikkeling – op sterke locaties, zoals de huidige ‘theatercentra’ aan het Leidseplein en in de Nes.

Het gemeentebestuur vindt, anders dan het Rijk, productiehuizen een onmisbaar element in de keten vanwege hun functie van springplank voor jong talent. Daarom is tenminste één productiehuis dat tevens een eigen podium bezit opgenomen bij de functies. Samenwerking tussen een grootstedelijk podium, stadsgezelschap en productiehuis is essentieel voor de ontwikkeling van de discipline theater: samenwerking die niet alleen artistiek-inhoudelijk is en zorgt voor talentontwikkeling en het bereiken van nieuw publiek, maar die ook leidt tot een grotere efficiency in ruimtegebruik en personeel.

Het jeugdtheater heeft zich in de afgelopen decennia in ons land tot op zeer hoog niveau ontwikkeld. In een stad waar kunst en cultuur voor kinderen en jongeren zoveel aandacht krijgt, is voortzetting van deze jonge maar waardevolle traditie essentieel. Het gemeentebestuur kiest daarom voor de functie jeugdtheatergezelschap, waarbij meespeelt dat in de landelijke BIS per kernpunt hiervoor maar zeer beperkt budget beschikbaar is. Van de aanvraag voor deze functie wordt verwacht dat daarin een duidelijke relatie bestaat met een of meerdere podia in de stad.

In het theater ziet het gemeentebestuur ruimte voor de volgende functies:

- één internationaal opererend stadsgezelschap voor de grote zaal met een vast acteursensemble;
- één grootstedelijk podium met een programmering van internationaal niveau voor de grote zaal;
- één productiehuis met eigen podium;
- één jeugdtheatergezelschap van (inter)nationaal niveau.

De vrije ruimte biedt plaats aan een aantal middelgrote en kleine theatergezelschappen dat beperkter is dan nu, als bespelers van de Amsterdamse podia en een of meer theaterfestivals. Het gaat met name om aanbod voor vlakkevloer-theaters. Ook hier gaat het gemeentebestuur er

vanuit dat een aantal gezelschappen cofinanciering zal ontvangen van het Fonds Podiumkunsten.

Toelichting:

Het gemeentebestuur stelt voor één stadsgezelschap – tevens gefinancierd vanuit de landelijke BIS – en één grootstedelijk podium met een internationale programmering binnen de functionele ruimte te financieren. Deze functies worden volgens een lange traditie vervuld door Toneelgroep Amsterdam en de Stadsschouwburg. De huidige Stadsschouwburg opende in 1894 zijn deuren, met een grote zaal met 800 stoelen. In 2009 werd daar door de gemeente de nieuwe vlakke vloer-zaal aan toegevoegd en een verbinding gemaakt met de Melkweg. De Stadsschouwburg programmeert naast toneel overigens ook andere kunstdisciplines, zoals dans. Toneelgroep Amsterdam ontstond in 1987 uit een fusie van Het Publiektheater en Toneelgroep Centrum, waarmee de traditie die in 1953 begon met de Nederlandse Comedie werd voortgezet. Het hoofdstedelijk gezelschap heeft een vast ensemble van 20 acteurs, speelt zowel klassiek als nieuw repertoire, met de Stadsschouwburg als thuisbasis en optredens in binnen- en buitenland.

Dans

Dans is een in omvang kleine maar onmisbare discipline in Amsterdam en draagt tegelijk de belofte in zich voor een nieuw en jong publiek. In Amsterdam kiest het Rijk, met de keuzes die in de nieuwe BIS zijn gemaakt, voor het klassieke ballet. Voor een dansgezelschap in Amsterdam is geen ruimte meer in de BIS. In Amsterdam is een aantal dansgroepen actief en alle schakels in de keten zijn aanwezig. Op dit moment doen de initiatiefnemers een haalbaarheidsonderzoek naar een danshuis in Amsterdam.

Wij willen, in tegenstelling tot het Rijk, naast het ballet ook de eigentijdse dans voor Amsterdam behouden, en kiezen daarom voor de volgende functies:

- één gezelschap voor klassiek en eigentijds ballet met een volwaardige bezetting van internationale statuur;
- één grootstedelijk podium met een programmering van grote producties op het gebied van dans en opera;
- één internationaal opererend stadsgezelschap eigentijdse dans met een vaste kern dansers;
- één productiehuis dans met een eigen podium.

Ook voor de dans is in de vrije ruimte in beperkte mate plek voor een aantal kleinere dansgroepen. Als bespelers van met name de Amsterdamse vlakke vloer-zalen vormen zij een aanvulling op de functies in de dans. Ook

hier geldt dat de mogelijkheid tot cofinanciering met het Fonds Podiumkunsten zoveel mogelijk benut moet worden.

Toelichting:

De eerste functie, een balletgezelschap, is voorbehouden aan Het Nationale Ballet (HNB) dat deze functie op dit moment, ook in de BIS, op (inter)nationaal niveau invult, met een repertoire van klassiek tot eigentijds ballet. Met een groep van 80 dansers is HNB in staat de grote klassieke balletten uit te voeren. HNB is bovendien actief bezig met het ontwikkelen van jong talent. Op dit moment zijn de relaties tussen HNB en de andere dansgezelschappen in Amsterdam, maar ook tussen de dansinstellingen onderling, nog (te) beperkt. Van HNB, stadsgezelschap dans en productiehuis dans met podium wordt verwacht dat zij toenadering tot elkaar zoeken en in hun aanvraag gezamenlijk vorm geven aan productie, training, uitvoering, talentontwikkeling en research. Te verwachten is dat hierdoor ook het publieksbereik kan toenemen. Ook het – in samenwerking met de opleidingen – ontwikkelen van Amsterdams talent, in aansluiting op de educatieve taken in de richting van het onderwijs, vraagt om aandacht.

Het Muziektheater is sinds 1986 met 1600 stoelen het grootste podium in Amsterdam, en is thuisbasis voor de vaste bespelers Het Nationale Ballet en De Nederlandse Opera. De drie partijen bezinnen zich op verdergaande samenwerking om kosten te besparen en efficiënter te kunnen werken.

Interdisciplinair: Podia en festivals

Podia

Het gemeentebestuur vindt het belangrijk dat er naast de Stadsschouwburg en Het Muziektheater een aantal podia blijft bestaan, verspreid over de stad, dat qua ruimte aansluit bij het naar verwachting afnemende aanbod. Het gaat om grootstedelijke podia waar professionele producties uit vaak meer dan één discipline gepresenteerd worden, en om één centrum voor debat. Daarnaast wordt gekozen voor buurtpodia die een programmering hebben die gericht is op het publiek in hun omgeving, en die dat publiek ook weten te bereiken.

In de functionele ruimte is daarom plaats voor:

- drie grootstedelijke podia;
- één centrum voor debat¹⁹;
- vier buurtaccommodaties met een grootstedelijke functie.

¹⁹ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg, Verbeet en Shabsavari-Jansen inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (debatcentrum), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

Kunstschow Collard heeft op het belang gewezen van grootstedelijke buurtpodia als eerste stap in cultuurparticipatie omdat zij met hun netwerken onmisbaar zijn om jongeren in contact te brengen met cultuur en een rol spelen bij de ontwikkeling en doorstroming van talent. Ze staan aan het begin van de keten en leveren publiek en talenten af voor de grote podia en instellingen. Bovendien blijkt dat via de buurten een makkelijker relatie is te leggen naar de ouders. De buurtaccommodaties hebben een eigen profiel, waarbij accenten kunnen verschillen. Van belang is dat zij zich niet alleen als professionele podia hebben bewezen, met een eigen artistieke visie en programmering, maar zich ook duidelijk richten op talentontwikkeling. In aanvulling daarop hebben deze podia of accommodaties (waar een verbinding van disciplines is te zien) buiten het centrum veelal een duidelijke functie als podium voor jeugdtheater en amateurkunst en richten ze zich op het bereiken van nieuwe publieksgroepen. Deze instellingen zullen moeten nagaan of samenwerking met andere (grotere) podia en gezelschappen de programmering kan verbreden, en voor het publiek de opstap naar andere culturele instellingen kan vergemakkelijken. Voor alle podia geldt dat gecombineerde aanvragen met bespeler(s) de voorkeur hebben.

Festivals

Festivals zijn belangrijk voor Amsterdam omdat ze de stad verlevendigen, een relatief jong en vaak nieuw publiek trekken, een rol vervullen binnen de keten van de discipline als plek waar nieuwe, vaak internationale producties worden getoond, en niet in het minst omdat ze een positieve bijdrage leveren aan het imago van Amsterdam. Wij zien de festivals als belangrijk onderdeel van de keten, en hebben ze daarom bij de beschrijvingen per discipline opgenomen.

Als stedelijke functie zien wij plaats voor:

- één bovensectoraal festival met een internationale programmering op het gebied van de podiumkunsten.

De potentie van de festivals kan nog beter worden benut, stelde de Vooruitblik. Als reactie daarop heeft een aantal festivals besloten over te gaan tot de oprichting van een Amsterdams Festivalbureau. Onder dit bureau zal een groot aantal kleine en middelgrote festivals de krachten bundelen op het gebied van kaartverkoop, marketing en backoffice. Er ontstaat hiermee een aanspreekpunt voor het bedrijfsleven en de politiek. Doel is verder om een betere afstemming en synergie te bereiken rond de programmering van het aanbod en het delen van kennis. Het Festivalbureau zal een intensieve samenwerking zoeken met de beide grote festivals, Holland Festival en IDFA. Het gemeentebestuur juicht deze ontwikkeling toe en verwacht van festivals die een aanvraag doen voor het Kunstenplan dat zij aangeven welke

plaats zij innemen in de keten en op welke wijze zij hun organisatie aanpassen gelet op deze nieuwe ondersteunende organisatie, en welke voordelen hen dat brengt.

Toelichting:

Het Holland Festival (HF) vervult deze functie sinds 1947 en zal in 2012 zijn 65ste editie beleven. Al meer dan zes decennia brengt het festival internationale podiumkunstopproducties naar onze stad waardoor het Amsterdamse publiek kennis heeft gemaakt met het werk van vele internationale grootheden. Onder de huidige directie wordt in de programmering een duidelijke opening gezocht naar nieuwe publieksgroepen. De concerten van Amal Maher in 2010 en Fairouz in 2011 vormen daarvan markante voorbeelden. Het gemeentebestuur kiest mede vanwege deze nieuwe toekomstgerichte koers voor dit festival in de functionele ruimte dat met een mix van podiumkunstopstellingen, zowel westers als niet-westers en met een accent op muziek en muziektheater, op een groot aantal locaties verspreid over de gehele stad plaatsvindt.

Musea

De musea in Amsterdam laten het cultureel en historisch erfgoed van Amsterdam en van Nederland zien. Zij bereiken veel nationale en internationale bezoekers en leveren een grote bijdrage aan de reputatie van Amsterdam. Slechts een klein deel van de musea in de stad wordt door de gemeente gesubsidieerd. Twee daarvan, het Stedelijk Museum en het Amsterdam Museum, zijn verantwoordelijk voor het beheer van de Collectie Amsterdam.

Vanwege deze beheertaken, hun grote belang voor de stad en vanwege de investeringen die in deze musea zijn gedaan, nemen beide een functie in de infrastructuur in:

- één museum voor moderne en hedendaagse kunst inclusief beheer van een deel van de gemeentelijke collectie;
- één museum voor historisch en cultureel Amsterdams erfgoed inclusief beheer van een deel van de gemeentelijke collectie.

In de vrije ruimte kan een beperkt aantal musea voor subsidiëring in aanmerking komen. Het gemeentebestuur geeft voorkeur aan musea met een onmiskenbaar Amsterdams belang, vergelijkbaar met de rijksmusea die hun nationaal belang aan de rijksoverheid dienen aan te geven.

Toelichting:

Het Stedelijk Museum werd als *museum voor klassiek moderne en hedendaagse kunst* geopend in 1895 en heeft een toonaangevende collectie en een internationale naam opgebouwd. De sluiting van het museum in 2003 betekende een gevoelige klap, niet alleen voor bezoekers en kunstwereld, maar ook voor het omliggende bedrijfsleven. Het museum gaat de laatste fase van de nieuwbouw in en staat na de opening in 2012 voor de uitdaging zich opnieuw te bewijzen en zijn reputatie uit te bouwen. De gemeente wil het museum daarvoor een goede uitgangspositie bieden. Wel wordt van het museum verwacht dat het voor programmering en activiteiten meer geld uit de markt zal halen. Het museum krijgt daarnaast zelf de verantwoordelijkheid voor het Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (SMBA) en wordt gevraagd zijn verbinding met de overige presentatie-instellingen in de beeldende kunst en de fotografie te versterken.

Het Amsterdam Museum (voorheen Amsterdams Historisch Museum) is als *museum voor historisch en cultureel Amsterdams erfgoed* bekend bij vrijwel elke Amsterdammer. Het museum beheert een collectie met 70.000 objecten van Middeleeuwen tot nu, en is tevens beheerder van grachtenmuseum Willet-Holthuysen. Daarnaast kennen we een groot aantal kleine en grote musea aan de grachten en in de binnenstad. De instellingen zelf hebben geconstateerd dat hun aanbod voor het publiek verbeterd kan worden; het verhaal van Amsterdam is in meer samenhang te vertellen. Zij bereiden hiervoor een plan voor. Uiteindelijk zal het ook tot kostenbesparing kunnen leiden, als dit netwerk van instellingen meer samenwerkt. Het gemeentebestuur heeft daarom één functie – museum voor historisch en cultureel erfgoed – opgenomen en verwacht van de instellingen, onder aansturing van het Amsterdam Museum, een gezamenlijke aanvraag gestoeld op een gedeelde visie op de invulling van deze functie waarin zowel de kwalitatieve winst als de mogelijkheid van kostendeling en -reductie worden meegenomen.

Beeldende kunst, fotografie, nieuwe media en architectuur

In Amsterdam is een brede en diverse verzameling van instellingen op het gebied van beeldende kunst, fotografie, nieuwe media en architectuur aanwezig. Van galeries tot musea, van broedplaatsen tot (internationale) presentatieplekken. Slechts een klein deel wordt vanuit het Kunstenplan gesubsidieerd, waarbij wij ons realiseren dat die subsidie wel heel belangrijk is. De internationale uitwisseling van kunstenaars, de platformfunctie, kunstproductie en talentontwikkeling maken Amsterdam tot internationale stad voor beeldende kunst en fotografie. Instellingen als de Rijksacademie en De Ateliers spelen daarin een vitale rol en het mogelijk wegvallen van rijkssubsidie voor deze instellingen zal grote consequenties hebben voor het kunstklimaat. Daar komt bij dat voor de presentatie van beeldende kunst minder ruimte is in de landelijke BIS.

Het gemeentebestuur vindt het belangrijk dat makers in de beeldende kunst en fotografie de kans hebben om hun werk te tonen, vanaf de academie tot wanneer zij internationaal mee tellen. Amsterdam is historisch gezien, maar ook in relatie met de huidige creatieve industrie, sterk verbonden met deze discipline. Er is veel belangstelling voor en een potentieel groot publiek dat door de instellingen beter bereikt zou kunnen worden, onder andere door zich te richten op talentontwikkeling en cultuureducatie.

Naast het Stedelijk Museum (met het SMBA) is in de beeldende kunst en fotografie ruimte voor de volgende functies:

- twee presentatie-instellingen voor beeldende kunst met een programmering van internationaal niveau;
- één presentatie-instelling voor fotografie met een programmering van internationaal niveau.

Het gemeentebestuur stelt voor daarnaast een vrije ruimte te creëren voor laagdrempelige presentatie- en productie-instellingen in de beeldende kunst, fotografie, nieuwe media en architectuur. De keten dient hierbij uitgangspunt te zijn en instellingen die in samenhang voorstellen ontwikkelen, genieten voorkeur boven aanvragen van individuele instellingen.

Wat de discipline nieuwe media betreft zijn geen specifieke functies opgenomen in de culturele infrastructuur. In plaats daarvan kiest het gemeentebestuur ervoor dat er binnen de vrije ruimte twee programma's worden gerealiseerd die verbonden zijn aan de nieuwe media. Instellingen die actief zijn op het gebied van nieuwe media slaan in veel gevallen een brug tussen kunst en cultuur en de economie. De creatieve industrie, die zich op dat snijvlak van kunst en economie bevindt, is een belangrijke economische sector in de stad met een groeiende werkgelegenheid. Daarom is het belangrijk dat de creatieve vaardigheden die daar nodig zijn – en die steeds meer aan de nieuwe media zijn gekoppeld – worden aangeleerd. Hiervoor zien wij een rol voor instellingen op het gebied van nieuwe media. In de tweede plaats zouden wij graag meer allianties zien tussen instellingen in de nieuwe media en andere disciplines die de toegang en het publieksbereik van kunst en cultuur vergroten.

Film

Film wordt door Amsterdammers veel bezocht en kan dan ook grotendeels zonder subsidie bestaan. Kunstenplansubsidies zijn gericht op het kwetsbare aanbod of op film voor een specifiek, vaak kleiner, publiek. Met de opening van het nieuwe gebouw van EYE Film Instituut Nederland aan de noordelijke IJ-oever in 2012 krijgt niet alleen de film in onze stad maar de gehele kunstsector een nieuwe impuls. Het markante ontwerp kreeg al ver voor de

start van de bouw iconische betekenis en staat nu al symbool voor de ontwikkelingen in Amsterdam-Noord. Het gemeentebestuur is er trots op dat het de realisatie van dit nieuwe museum mede mogelijk heeft gemaakt en verwacht dat deze rijksinstelling een belangrijke bijdrage zal leveren aan het tonen van het kwetsbare en/of specifieke filmaanbod. Nationaal en internationaal is Amsterdam op het gebied van film vooral ook bekend door het documentairefestival IDFA. In de functionele ruimte is daarom opgenomen:

- één internationaal documentairefestival.

In de vrije ruimte is plaats voor initiatieven gericht op onder andere (festival)programmering jeugdfilm, verbonden met nieuwe media en televisie, (festival)programmering wereldfilm en (festival)programmering Nederlandse film. Het gemeentebestuur verwacht hier afstemming en samenwerking van de voornamelijk kleine initiatieven teneinde hun kwetsbare aanbod in de stad te garanderen.²⁰

Toelichting:

Met het IDFA herbergt Amsterdam sinds 1988 een internationaal documentairefestival van hoog internationaal aanzien, dat niet alleen artistiek maar ook economisch van waarde is. Het festival heeft in ruim twee decennia een stevige plek verworven in de Amsterdamse en landelijke culturele sector. Het gemeentebestuur vindt het IDFA vanwege de aandacht voor de creatieve documentaire, en daarmee voor het belang voor de vrijheid van meningsuiting, bij uitstek passen bij Amsterdam en geeft dit festival daarom een functie in de culturele infrastructuur van de stad.

Letteren

Dat de discipline letteren een bijzondere plek inneemt in de stad is aangetoond door Amsterdam Wereldboekenstad 2008. Het betreft hier een grotendeels ongesubsidieerde discipline. De instellingen in het huidige Kunstenplan zijn beperkt van schaal en kennen uiteenlopende activiteiten. Het gemeentebestuur kiest niet voor functies in deze discipline maar voorziet in een budget in de vrije ruimte voor zowel literaire podia, producenten als een literair festival.²¹ Ook hier wordt verwacht dat samenwerking bij de aanvragers centraal staat, indien mogelijk ook met de Openbare Bibliotheek Amsterdam die buiten het Kunstenplan subsidie van de centrale stad en de stadsdelen ontvangt.

²⁰ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg, Verbeet en Treumann inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (Nederlandse film en samenwerking), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

²¹ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg en Verbeet inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (letteren), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

Cultuureducatie

Bijna alle Amsterdamse culturele instellingen, zoals musea, dansinstellingen of theaters, zijn vanuit hun artistieke missie ook actief op het gebied van cultuureducatie. Instellingen die het ontwikkelen van cultuureducatieve producten en diensten als *kerntaak* hebben, kunnen een plek in de Culturele Infrastructuur krijgen. Centraal bij deze instellingen staat de culturele ontwikkeling van het kind.

Het cultuureducatieve veld in Amsterdam is groot en gevarieerd. In elke fase van de piramide van talentontwikkeling zijn instellingen actief: muziekscholen, amateurwerkplaatsen, jeugdfestivals en jeugdtheaterscholen. Al deze instellingen samen bereiken een groot en divers Amsterdams jong publiek, zowel binnen schooltijd als daarbuiten. Veel van deze instellingen ondersteunen scholen met als doel cultuureducatie een structurele plek in het onderwijs te geven, conform het beleid van de gemeente. Zoals in hoofdstuk 3 onder Talentontwikkeling staat beschreven wil de gemeente haar doelen op het gebied van cultuureducatie meer focus geven, met name door de invoering van het Basispakket kunst- en cultuureducatie, en is een pilot gestart voor het onderdeel muziekeducatie. Voor de instellingen in deze discipline heeft dat uiteraard consequenties.

Binnen deze discipline bieden wij ruimte voor:

- één muziekschool die verspreid is over de hele stad met een muziekeducatief aanbod binnenschools voor het primair onderwijs, gericht op doorlopende leerlijnen, en een beperkt aanbod buitenschools

Teneinde de infrastructuur voor muziekeducatie in de stad te borgen wordt door het gemeentebestuur een onafhankelijk adviseur aangesteld om de betrokken instellingen bij het benodigde hervormingstraject te begeleiden. Het gaat om instellingen als de Muziekschool Amsterdam, het Leerorkest, Aslan en andere instellingen die in Amuze zijn verenigd.

Voor de vrije ruimte komen in principe instellingen in aanmerking die zich met binnenschoolse activiteiten richten op de fasen *kennismaken* en *ontwikkelen* in het primair onderwijs en/of het VMBO. Sommige educatie-instellingen die een combinatie van binnen- en buitenschoolse educatie bieden, willen we de gelegenheid willen geven de transitie naar binnenschools in de komende periode te maken. Daarom blijft in de vrije ruimte de mogelijkheid bestaan om deze instellingen te steunen, als hun buitenschoolse activiteiten een zeer beperkt aandeel vormen van hun totaal aantal activiteiten. Instellingen die zich alleen op buitenschoolse cultuureducatie richten, kunnen voor programma's en projecten een aanvraag indienen bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Collectieve marketing van kunst en cultuur

Het Amsterdams Uitburo (AUB) verzorgt al jarenlang de collectieve marketing van de Amsterdamse kunst- en cultuursector. Vanwege de hervorming van het citymarketingbeleid komt deze instelling niet meer in aanmerking voor subsidie in het kader van het Kunstenplan. Wel wordt € 1,0 miljoen gereserveerd voor het AUB.

4.2 Het Amsterdams Fonds voor de Kunst

Vanaf de huidige Kunstenplanperiode is het budget voor het AFK buiten het Kunstenplan geplaatst en worden de plannen niet aan de Kunstraad voorgelegd. Vanwege de samenhang met de hoofdlijnen gaan we op deze plaats in op de rol van het AFK.

Het AFK investeert in kunst die het leven in de stad verrijkt. Het ondersteunt kunstenaars en kunstinstellingen om zich te ontwikkelen en een breed publiek te bereiken. Het helpt Amsterdammers te participeren in cultuur en versterkt het draagvlak voor cultuur in de gehele stad. Het fonds wordt gezien als een deskundige, flexibele organisatie die aanvragen snel en zorgvuldig beoordeelt en motiveert. Het loopt voorop met innovaties als digitalisering van aanvraag en evaluatie, crowdfunding, samenwerking en matching van geldstromen. Het fonds hanteert een kwaliteitsbegrip waarin artistieke kwaliteit, zakelijke kwaliteit, publieksbereik en belang voor de stad even belangrijk zijn.

Het fonds heeft zich in de afgelopen periode een sterke partner van de gemeente getoond door ambities van de stad optimaal te steunen. Alle disciplines in Amsterdam zijn door projectsubsidies van het AFK ondersteund. Op het gebied van cultuurparticipatie is met steun van het AFK veel bereikt; kunstinstellingen, buurtaccommodaties, kunstenaars en scholen hebben programma's kunnen maken waardoor een nieuw en jong publiek is bereikt. Door bijdragen voor professionalisering is een aantal instellingen in staat gesteld ondernemender te opereren en een verdienmodel te ontwikkelen. Jong talent heeft zich volop kunnen bewijzen. Door matching heeft het AFK met partners als corporaties en stadsdelen bijgedragen aan beeldbepalende kunst in de openbare ruimte. Door daadwerkelijk samen te werken en instellingen daartoe te stimuleren, is invulling gegeven aan de internationale uitstraling van de stad. In de afgelopen periode heeft het AFK de instellingen op het punt van kwaliteit, vernieuwing, samenwerking, publieksbereik en participatie gestimuleerd.

Met het gemeentebestuur deelt het AFK de ambitie om te zorgen voor een sterke Amsterdamse culturele infrastructuur en kiest het voor kwaliteit en belang voor de stad. Het fonds heeft mede op basis van een recent uitgevoerde zelfevaluatie en de externe evaluatie door de Kunstraad²² gekeken naar een gedeeltelijke herziening van beleid en regelingen om ook een bijdrage te leveren aan de bezuinigingsdoelstelling per 2013. Dit heeft geresulteerd in het volgende, waarbij is uitgegaan van een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van € 7,9 miljoen.

Twee regelingen

Het AFK zet voor de periode 2013-2016 in op twee regelingen met project en programmafinanciering; één voor het maken en presenteren van kunst en één voor het betrekken van de Amsterdammers bij kunst en cultuur. Door zich te beperken tot twee regelingen wil het AFK zo effectief en efficiënt mogelijk opereren, terwijl de laagdrempeligheid en zorgvuldigheid behouden blijft.

Project- en programmafinanciering

Ook in de komende periode richt het AFK zich op ontwikkeling door projectfinanciering. Kunstinstellingen die deel gaan uitmaken van het Amsterdamse Kunstenplan of de landelijke BIS kunnen geen aanvraag indienen bij het AFK. Naast projectsubsidies zet het fonds ook in op programmafinanciering waardoor instellingen zich gedurende een langere periode kunnen richten op de kwaliteit van hun aanbod en het bereiken van hun publiek. De afzonderlijke regeling voor buurtaccommodaties verdwijnt; deze instellingen kunnen wel een aanvraag voor een project of programma bij het fonds indienen.

Cultuureducatie

Sinds 2005 heeft het AFK scholen en instellingen in staat gesteld om cultuureducatie te ontwikkelen en heeft het kennis en een netwerk opgebouwd. Met de verandering die het gemeentebestuur inzet in het beleid voor cultuureducatie (zie hoofdstuk 3) krijgt het fonds een duidelijke positie in de ondersteuning van deze discipline. Indachtig het belang van vernieuwing en diversiteit in het aanbod die het AFK voorstaat, kunnen uitsluitend bijdragen voor buitenschoolse projecten of programma's bij het fonds worden aangevraagd.

---

²² 'Het AFK reflecteert en kijkt vooruit – Zelfevaluatie Amsterdams Fonds voor de Kunst', BMC/AFK, december 2010 en 'Keep it simple – externe evaluatie Amsterdams Fonds voor de Kunst', AKR, april 2011

Ontwikkelbudget

Voor de stad is de aanwezigheid van individuele kunstenaars van groot belang. Mede vanwege de bezuinigingen op de landelijke cultuurfondsen wordt de behoefte aan ontwikkelgeld groter. Het gemeentebestuur onderzoekt met het AFK de mogelijkheid om binnen het gestelde financiële kader een aparte regeling te ontwikkelen.

Speciale programma's en Amsterdamprijs

Afhankelijk van de actualiteit en mogelijkheden van geldstromen, matching en samenwerking met de gemeente, collega-fondsen, corporaties en bedrijfsleven zal het AFK activiteiten blijven ontwikkelen op het gebied van kunstprojecten in de openbare ruimte, internationalisering, ondernemerschap en alternatieve kunstfinanciering. Daarmee levert het een bijdrage aan een brede, dynamische humuslaag van kunst en cultuur in Amsterdam. Ook reikt het fonds jaarlijks de Amsterdamprijs uit voor de ontwikkeling en stimulering van de kunst en cultuur in onze stad.

5 Beoordeling van kwaliteit en belang voor de stad

Alle instellingen die een aanvraag voor subsidie indienen voor het Kunstenplan moeten voldoen aan kwaliteitseisen. De beoordeling van de kwaliteit van de aanvragen van instellingen door de Kunstraad berust op drie criteria, zoals ook al door de gemeenteraad werd vastgesteld met de nota 'De Nieuwe Kunstenplansystematiek' (december 2009):

- artistieke/inhoudelijke kwaliteit;
- de zakelijke kwaliteit;
- het publieksbereik.

Daarnaast wordt het *belang van de stad* als criterium meegenomen bij de beoordeling van de instellingsaanvragen. Gelet op de ambities in deze Hoofdlijnnota zullen instellingen worden beoordeeld op de mate waarin zij bijdragen aan:

- talentontwikkeling;
- wereldklasse.

In deze Hoofdlijnnota wordt veel aandacht gegeven aan cultureel ondernemerschap en samenwerking tussen instellingen, inhoudelijk en in hun bedrijfsvoering. Deze twee onderwerpen komen niet als afzonderlijke grootheden terug in het beoordelingskader, omdat zij naar de visie van het gemeentebestuur instrumenteel zijn voor bovengenoemde criteria. Zij worden dan ook waar dat aan de orde is bij deze criteria meegenomen.

Artistiek-inhoudelijke kwaliteit

Artistieke kwaliteit blijft de eerste en absolute voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen. De kwaliteit van de aanvraag en de aanvrager moet zodanig zijn dat de te realiseren activiteiten succesvol en van bijzondere artistieke of inhoudelijke kwaliteit zijn. Bij de beoordeling van de kwaliteit wil het gemeentebestuur ook kijken naar de context waarbinnen de aanvragende instelling opereert. Daarbij valt te denken aan de aard van de activiteiten, het segment waarbinnen de activiteit past of de achtergrond en de ambities van de makers.

Elke instelling die een aanvraag indient voor het Kunstenplan moet dan ook in haar aanvraag aangeven wat haar artistiek-inhoudelijke visie is, hoe dat

zich vertaalt in programmering en activiteiten, waarin zij onderscheidend is binnen de context waarin zij opereert en op welke wijze zij inhoudelijk samenwerkt met andere instellingen. De aanvragen worden in ieder geval beoordeeld op de volgende aspecten en criteria:

- De artistiek-inhoudelijke visie staat centraal in het ondernemingsplan en staat aan de basis van de artistieke programmering, de visie op organisatie, personeel, publiek, partners en markt;
- De artistieke programmering is onderscheidend en sluit aan bij de artistieke visie;
- Er is een analyse van de positie van de instelling binnen de discipline;
- De reputatie en het succes van de instelling worden herkend binnen de sector, bij media en publiek.

Zakelijke kwaliteit

Naast de essentiële artistieke kwaliteit is zekerheid nodig dat een instelling zakelijk op professionele wijze wordt geleid en dus in staat zal zijn om de plannen uit te voeren. In hoofdstuk 2 werd aangegeven dat het gemeentebestuur van culturele instellingen ondernemerschap verwacht, waarmee wordt bedoeld dat de instelling gericht is op het vergroten van haar maatschappelijk draagvlak, het verhogen van de eigen inkomsten en stuurt op resultaten en innovatief is. Van instellingen wordt verwacht dat zij waar mogelijk samenwerken op het gebied van programmering en bedrijfsvoering.

Tevens dienen instellingen zorg te dragen voor het planmatig onderhoud van hun gebouwen. Instellingen dienen, nog meer dan in het huidige Kunstenplan, zorg te dragen voor hun vastgoed. Op basis van meerjaren onderhoudsplannen wordt in de subsidie geborgd dat instellingen voldoende reserveren voor onderhoud. De instellingen die een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het onderhoud van hun pand zullen bij opname in het Kunstenplan 2013-2016 geormerkt subsidie voor onderhoud ontvangen. De door de gemeente goedgekeurde meerjaren onderhoudsplannen (al dan niet geactualiseerd) van de culturele instellingen dienen hiertoe als basis. Deze wijze van subsidiëring leidt er toe dat het onderhoudsniveau van de cultuurgebouwen op aanvaardbaar niveau blijft.

De aanvragen worden in ieder geval beoordeeld op de volgende aspecten en criteria:

- De instelling hanteert de Code Cultural Governance en geeft inzicht in haar bestuursstructuur.
- De instelling heeft doelen en streefnormen ten aanzien van de eigen inkomsten, waaruit blijkt dat het streefpercentage van minimaal 25% in 2016 is bereikt.
- De instelling heeft een sluitende (meerjaren)begroting.

- De instelling kent een mix van inkomstenstromen en relaties en heeft een streefbeeld ten aanzien van de verhouding tussen kosten en inkomsten, waaronder bijdragen uit de markt (prijsbeleid, sponsorschap e.d.), de overheid (subsidies) en de 'derde sfeer' (donaties, partnerschap, vrijwilligers e.d.).
- De instelling heeft een visie op de ontwikkeling van een cultureel divers personeelsbestand (waarbij de Code Culturele Diversiteit als hulpmiddel kan dienen).
- De instelling heeft een meerjarig onderhoudsplan.
- De instelling heeft strategische samenwerkingspartners en allianties, ten behoeve van het verbeteren van de artistieke kwaliteit, het publieksbereik, het verhogen van de efficiency en/of kostenreductie.

De zakelijke kwaliteit van de instelling wordt door de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling aan de hand van de jaarrekeningen 2009 en 2010 en de ingediende meerjarenbegroting in beeld gebracht; het betreft kengetallen als exploitatieresultaten, vermogenspositie, liquiditeit en solvabiliteit, verhouding subsidie-eigen inkomsten, subsidie per bezoeker, eigen inkomsten per bezoeker, verhouding beheer-activiteitenlasten, verhouding personele-materiële lasten. Vervolgens worden deze gegevens door de Kunstraad bij de integrale kwaliteitsbeoordeling betrokken.

Publieksbereik

De gemeente vraagt van instellingen dat zij hun publiek weten te bereiken, vast te houden en uit te breiden. Door een publieksgerichte focus kan de kunst- en cultuursector zijn maatschappelijk draagvlak vergroten, zoals de Kunstraad in zijn Verkenning schetst. Dit wil het gemeentebestuur terug zien in het cultuuraanbod dat het ondersteunt.

De aanvragen worden in ieder geval beoordeeld op de volgende aspecten en criteria:

- De instelling kent haar publiek, waaronder het Amsterdamse publiek (onder meer door periodiek publieksonderzoek) en heeft haar doelgroepen helder gedefinieerd.
- De instelling heeft een visie op het bereiken van nieuwe doelgroepen en het vergroten en verbreden van het publiek en heeft haar aanbod daarop toegesneden.
- De instelling investeert in haar klanten – waaronder het Amsterdamse en internationale publiek – door gericht beleid, gerichte marketing en periodieke klanttevredenheidsonderzoeken.

Naast de bovenstaande criteria, die betrekking hebben op artistieke kwaliteit, zakelijke kwaliteit en publieksbereik, worden aanvragen van instellingen

beoordeeld op de bijdrage die zij leveren aan de stedelijke ambities talentontwikkeling en wereldklasse.

Talentontwikkeling

Bij talentontwikkeling ligt er enerzijds een taak voor alle culturele instellingen die een aanvraag indienen voor het Kunstenplan; anderzijds ligt er een bijzondere taak bij die instellingen waarvoor educatie de kerntaak is.

Het gemeentebestuur verwacht van alle Kunstenplaninstellingen dat zij een bijdrage leveren aan talentontwikkeling, waarbij accenten kunnen verschillen. Sommige instellingen zullen zich met name toeleggen op cultuureducatie en op activiteiten gericht op het onderwijs. Andere richten zich vooral op het opleiden van excellent talent. De aanvragen worden in ieder geval beoordeeld op de volgende aspecten en criteria:

- De instelling heeft een visie op talentontwikkeling binnen haar organisatie en op de doelgroepen die zij wil bereiken.
- De instelling heeft een educatieprogramma gericht op activiteiten binnenschools voor de fasen kennismaken en ontwikkelen (primair en voortgezet onderwijs) en/of
- De instelling heeft een programma en ontplooit activiteiten gericht op de ontwikkeling van professioneel toptalent.

Voor instellingen waarvan educatie de kerntaak is gelden dezelfde eisen als voor andere instellingen. Ook zij zullen worden beoordeeld op kwaliteit langs de criteria die hierboven zijn opgenoemd. Deze instellingen richten zich op het basisonderwijs en/of op het VMBO, waar mogelijk al in aansluiting op het Basispakket. Een combinatie van binnenschools en zeer beperkt buitenschools blijft mogelijk in de periode 2013-2016.

Wereldklasse

Het gemeentebestuur wil Amsterdam als internationale cultuurstad van wereldklasse verder ontwikkelen en benutten, vanwege de positie en imago van Amsterdam in de wereld, de economische ontwikkeling van de stad en de kwaliteit van de kunst en cultuur zelf. Met name – maar niet uitsluitend – een aantal culturele instellingen van topniveau spelen hierin een belangrijke rol. De aanvragen worden in ieder geval beoordeeld op de volgende aspecten en criteria:

- De instelling heeft een visie op haar internationale positie.
- De instelling werkt internationaal samen in producties en programma's.
- De instelling richt haar programmering en activiteiten op, en bereikt een internationaal publiek.

5.1 Het beoordelingskader

De criteria die in dit hoofdstuk zijn opgenomen komen overeen met de inrichtingseisen voor de instellingen bij het opstellen van hun aanvraag. De Kunstraad adviseert integraal over alle ingediende aanvragen op basis van het beoordelingskader van de gemeente, binnen het daarvoor gestelde financiële kader. De Kunstraad zal daarbij de keuzes in zijn advies van onderbouwing voorzien, waarbij consequent en begrijpelijk het beoordelingskader en de nadere uitleg die de Kunstraad daaraan heeft gegeven wordt gevolgd. Indien de instellingen die door het gemeentebestuur zijn aangewezen, en in de Hoofdlijnennota zijn vermeld, als onlosmakelijk met een functie verbonden, een onvoldoende aanvraag indienen zal de Kunstraad gemotiveerd om een aangepaste aanvraag verzoeken, die binnen een maand gegeven moet worden. Bij een tweede onvoldoende aanvraag zal de Kunstraad in overleg treden met het gemeentebestuur, waarna het college²³ in overleg treedt met het bestuur van de instelling.

Alle criteria uit dit hoofdstuk, als ook andere aspecten uit de hervormingsagenda voor zover deze relevant zijn voor de individuele aanvragen van de instellingen, zijn verwerkt in onderstaand beoordelingskader. In het beoordelingskader zijn de criteria, doelen en verwachte inspanningen benoemd. De laatste kolom geeft aan welke kengetallen van instellingen gevraagd worden om de ontwikkeling van de ambities van de gemeente te kunnen monitoren.

---

²³ Conform het amendement van de raadsleden Van Roenburg en Paternotte inzake de Hoofdlijnennota Kunst en Cultuur (onvoldoende aanvraag), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

	Criteria	Subcriteria	Verplichte onderdelen in de aanvraag	Verplichte kengetallen
Kwaliteit	Artistieke en inhoudelijke kwaliteit	<p>Aantoonbare artistieke/inhoudelijke visie</p> <p>Onderscheidende positie in cultureel landschap, nationaal en (eventueel) internationaal</p>	<p>De artistieke/inhoudelijke visie staat centraal in het ondernemingsplan en staat aan de basis van de artistieke programmering, de visie op organisatie en personeel, publiek, partners en markt</p> <p>De artistieke programmering is onderscheidend en sluit aan bij de artistieke visie</p> <p>Er is een analyse van de positie van de instelling binnen de culturele sector</p> <p>De reputatie en het succes van de instelling worden herkend binnen de sector, bij media en publiek</p>	
	Zakelijke kwaliteit en cultureel ondernemerschap	<p>Goed, verantwoord en transparant bestuur en toezicht</p> <p>Eigen inkomsten staan in verhouding tot activiteiten en subsidie</p> <p>Gezonde kosten- en inkomsten structuur</p>	<p>De instelling hanteert de Code Cultural Governance en geeft inzicht in haar bestuursstructuur</p> <p>De instelling heeft doelen en streefnormen ten aanzien van de eigen inkomsten, waaruit blijkt dat het streefpercentage van 25% in principe in de periode 2013-2016 wordt bereikt</p> <p>De instelling heeft een sluitende (meerjaren)begroting</p> <p>De instelling kent een mix van inkomstenstromen en relaties en heeft een streefbeeld ten aanzien van de verhouding tussen kosten en inkomsten, waaronder bijdragen uit de markt (prijsbeleid, sponsorschap e.d.), de overheid (subsidies) en de 'derde sfeer' (donaties, partnerschap, vrijwilligers e.d.)</p> <p>De instelling heeft een visie op de ontwikkeling van een cultureel divers personeelsbestand (waarbij de Code Culturele Diversiteit als hulpmiddel kan dienen)</p> <p>De instelling heeft een meerjaren onderhoudsplan</p>	% eigen inkomsten
	Positionering en samenwerking	Aantoonbare samenwerking met partners	De instelling heeft strategische samenwerkingspartners en allianties, ten behoeve van het verbeteren van de artistieke kwaliteit, het publieksbereik, het verhogen van de efficiency en/of kostenreductie	

	Publieksbereik: pluriform aanbod en divers publiek	De instelling kent haar publiek, weet het te vinden en te binden. De instelling is gericht op het bereiken van nieuwe doelgroepen De instelling heeft een pluriform en toegankelijk aanbod toegesneden op haar doelgroepen.	De instelling kent haar publiek, waaronder het Amsterdamse publiek (onder meer door periodiek publieksonderzoek) en heeft haar doelgroepen helder gedefinieerd De instelling heeft een visie op het bereiken van nieuwe doelgroepen en het vergroten en verbreden van het publiek en heeft haar aanbod daarop toegesneden De instelling investeert in haar klanten – waaronder het Amsterdamse en internationale publiek – door gericht beleid en gerichte marketing en periodieke klanttevredenheidsonderzoeken	Aantal bezoekers Aantal gebruikers (van activiteiten) Aantal activiteiten gericht op nieuwe publieksgroepen
Belang voor de stad	Talentontwikkeling	Cultuureducatie is gericht op het basisonderwijs en eerste twee leerjaren VMBO <i>En/of</i> Excellent en divers talent wordt opgeleid voor zakelijke en artistieke functies	De instelling heeft een visie op talentontwikkeling binnen haar organisatie en de doelgroepen die zij wil bereiken De instelling heeft een educatieprogramma en draagt bij aan het basispakket voor leerlingen in het basisonderwijs en VMBO De instelling werkt structureel samen met scholen <i>En/of</i> De instelling heeft een programma en ontplooit activiteiten gericht op de ontwikkeling en de doorstroming van excellent talent	Aantal bereikte scholen Aantal bereikte scholieren (PO/VO) Aantal via programma's opgeleide jonge makers
	Internationale cultuurstad van wereldklasse	Kunst en cultuur dragen bij aan het positieve imago van Amsterdam Kunst en cultuur dragen bij aan het (internationale) toerisme	De instelling heeft een visie op haar internationale positie en beleid De instelling werkt internationaal samen in producties en programma' s De instelling richt haar programmering en activiteiten op, en bereikt een internationaal publiek	Aantal producties die in internationale samenwerking tot stand komen Aantal producties/activiteiten in het buitenland Aantal activiteiten die gericht zijn op een internationaal publiek Aandeel buitenlands bezoek van totaal bezoek

6 Financieel kader

Bij de vaststelling van het Kunstenplan 2009-2012 is een budget van € 87 miljoen (prijspeil 2009) over de instellingen verdeeld. Vanwege nominale aanpassingen is dit budget in 2012 € 90,6 miljoen²⁴.

Wij bezuinigen € 10 miljoen op kunst en cultuur. Vanaf 2011 is € 0,2 miljoen bezuinigd op de apparaatskosten voor kunst en cultuur bij de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling. Voor de invulling van de resterende € 9,8 miljoen is naar de totale begroting van kunst en cultuur gekeken met als streven de bezuinigingen zo min mogelijk neer te laten slaan op de subsidies aan de instellingen.

Het beschikbare budget voor het Kunstenplan 2013-2016 waarover de Kunstraad adviseert, bedraagt vanaf 2013 € 82,6 miljoen. Voor het AUB is € 1 miljoen apart gehouden²⁵. Daarnaast is voor het AFK een budget van € 7,9 miljoen beschikbaar en voor het beleidsbudget (stelposten) € 2,1 miljoen. De bezuiniging van € 9,8 miljoen op de cultuurbegroting wordt vanaf 2013 als volgt ingevuld (in miljoen euro):

	Kunstenplan	AUB	AFK	Stelposten
Verdeling 2009-2012	89,1	1,5	8,6	4,2
Bezuiniging	-8,0	-0,5	-0,9	-0,4
Verschuiving	1,5	0,0	0,2	-1,7
Per saldo korting budget	-6,5	-0,5	-0,7	-2,1
Verdeling 2013-2016	82,6	1,0	7,9	2,1

²⁴ De nominale aanpassing van 2009 naar 2012 bedraagt voor het budget voor subsidies aan de instellingen € 1,5 miljoen. In het huidige Kunstenplan is de subsidie voor onderhoud aan Het Muziektheater (€ 2,1 miljoen) buiten het advies van de Kunstraad gehouden. In het nu voorliggende financieel kader is net als bij de andere culturele instellingen de subsidie voor onderhoud van Het Muziektheater meegenomen.

²⁵ Het Amsterdams Uitburo maakt nu nog onderdeel uit van het Kunstenplan, maar zal met het oog op de ontwikkelingen rond citymarketing vanaf 2013 uit het Kunstenplan gaan.

Onderbouwing financieel kader culturele infrastructuur

Voor de korting van € 6,5 miljoen op het Kunstenplanbudget wordt de volgende verdeling tussen de functionele en vrije ruimte voorgesteld²⁶:

	Budget in miljoen euro
Functionele ruimte	68,0
<i>Functionies op naam</i>	56,0
<i>Overige functionies</i>	13,0
<i>Aanpassing amendement</i>	-1,0
Vrije ruimte	14,6
Totaal	82,6

Hieronder is de onderbouwing van deze verdeling gegeven.

Algemeen

In het algemeen hanteren we de volgende uitgangspunten voor het invullen van het financieel kader:

- Instandhouding van een divers aanbod in alle disciplines en terugbrengen van overaanbod in de discipline theater.
- Volledige ketens in alle disciplines, bezuiniging op functies waar ondanks een bezuiniging een volwaardig aanbod in stand kan blijven en ondernemerschap mogelijkheden biedt om een lagere subsidie op te vangen.
- Een relatief hogere bezuiniging op podia, en een lagere voor gezelschappen en ensembles. Zo ontstaat ook de mogelijkheid voor matching met de landelijke fondsen.
- Optimaliseren van gebruik van bestaand vastgoed.
- Kostenreductie door samenwerking van instellingen.
- Minder centrale grootstedelijke podia, om ruimte te creëren voor buurtaccommodaties die een brugfunctie voor het publiek vervullen en een sterke rol hebben in talentontwikkeling en amateurkunst.
- Waar nodig compensatie van de landelijke bezuinigingen op functieniveau en binnen disciplines.

Functionele ruimte – instellingen met naam genoemd

Totaal budget 2013-2016:	€ 56,0 miljoen
Totale besparing:	ruim 10%
Aantal functies:	13

²⁶ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg en Paternotte inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (financieel kader), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

We kiezen er voor 13 functies²⁷ met naam op te nemen in de culturele infrastructuur, en daarmee hun bestaan voor de komende periode zeker te stellen. Een gezamenlijke bezuiniging van € 6,5 miljoen is haalbaar, gemiddeld 10%. Hiermee wordt de totale bezuiniging op het Kunstenplanbudget gerealiseerd. Wij verwachten dat deze instellingen het publiek ondanks deze besparing een volwaardig aanbod kunnen bieden. Zij hebben meer dan andere instellingen de mogelijkheid om te besparen in hun organisatie, en door ondernemerschap hun publiek en eigen inkomsten te vergroten.

Functionele ruimte – instellingen die niet met naam worden genoemd

Totaal budget 2013-2016:	€ 13,0 miljoen
Aantal functies:	16

Deze functies kunnen door meerdere instellingen worden vervuld. Dat betekent dat minder instellingen dan in de huidige periode ondersteund kunnen worden in het Kunstenplan. Er wordt op functies bezuinigd, maar daarvoor in de plaats willen we ruimte creëren om een aantal functies mogelijk te maken of te behouden (stadsgezelschap dans, buurtaccommodaties, jeugdtheatergezelschap en productiehuizen).

Vrije ruimte

Totaal budget 2013-2016:	€ 14,6 miljoen
--------------------------	----------------

Het budget voor de vrije ruimte neemt in verhouding tot het huidige Kunstenplan toe om zo de landelijke bezuinigingen op met name de middelgrote en kleinere instellingen te compenseren en ruimte te bieden aan zij-instromers en nieuwkomers.²⁸ Van belang is de mogelijkheid tot matching van aanvragen door instellingen bij de landelijke fondsen. Ook kan uit dit budget een premiereregeling voor cultureel ondernemerschap bekostigd worden.

Amsterdams Fonds voor Kunst

De korting op het AFK bedraagt € 0,7 miljoen. Dit staat los van de beëindiging van de rijksregeling cultuurparticipatie van € 0,8 miljoen. Het AFK zal uiterlijk 1 februari 2012 met een voorstel komen over de invulling van de bezuiniging.

²⁷ Erratum: in voorgaande versies stond hier 'instellingen', maar meer dan 13 instellingen zullen invulling geven aan deze 13 functies, zie ook bijlage 1 van het advies van de Kunstraad over de Hoofdlijnnota 2013-2016.

²⁸ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg en Paternotte inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (financieel kader), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

Beleidsbudgetten

Op het totale budget van de stelposten wordt € 2,1 miljoen in mindering gebracht. De stelpost vastgoed die in de jaren 2008 tot en met 2010 is ingezet voor subsidies voor het wegwerken van achterstallig en urgent onderhoud van cultuuraccommodaties, wordt vanaf 2013 opgeheven. Deze stelpost bedraagt € 1,5 miljoen en is toegevoegd aan het Kunstenplanbudget. Aan de instellingen wordt gevraagd om de onderhoudskosten mee te nemen in de subsidieaanvraag voor het Kunstenplan.

De stelpost accommodaties voor kunstenaars (€ 0,2 miljoen) wordt, met uitzondering van een kleine post voor de Commissie voor Ateliers en Werkpanden Amsterdam (CAWA), vanaf 2013 opgeheven. De middelen worden vanaf 2013 aan het budget voor het AFK toegevoegd; inzet is een nieuwe regeling voor individuele kunstenaars bij het fonds vanaf 2013. Daarnaast wordt op de stelpost amateurkunst € 0,2 miljoen bezuinigd, op de stelpost laboratorium € 0,1 miljoen en op de stelpost flexibel € 0,1 miljoen. De korting op de stelpost amateurkunst betreft de Servicepunten Amateurkunst (SAKA). Deze taak zal vanaf 2013 door instellingen zelf moeten worden uitgevoerd. Voor beeldende kunst in de openbare ruimte zal een kleine post voor het uitvoeringskader van centrale inventarisatie, registratie en publieksinformatie behouden blijven.

7 Bijlagen

- 1 Procedure Hoofdpijnnota en Kunstenplan 2013-2016
- 2 Overzicht rijksbezuinigingen
- 3 Indeling culturele infrastructuur Amsterdam
- 4 Nadere analyse varianten verkoop en huur cultuurpanden
- 5 Toelichting financieel kader
- 6 'Inrichtingseisen aanvraag Kunstenplan 2013-2016', Gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, november 2011
- 7 Adviesaanvraag aan de Amsterdamse Kunstraad voor de voorbereiding van het Kunstenplan 2013-2016, november 2011
- 8 'Kunst en cultuur in cijfers – Kwantitatieve gegevens instellingen Kunstenplan 2009 en 2010', Gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, november 2011
- 9 'Voor elk Amsterdams kind kunst & cultuur, basispakket kunst- en cultuureducatie voor kinderen van 4 tot 12 jaar in Amsterdam', Werkgroep Cultuureducatie in opdracht van de Stuurgroep Brede Talent Ontwikkeling (BTO), maart 2010
- 10 'Evaluatie stelsel cultuureducatie Amsterdam', Oberon & Dienst Onderzoek en Statistiek, in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, oktober 2011

Bijlage 1 Procedure Hoofdlijnnota en Kunstenplan 2013-2016

Deze hoofdlijnen voor het Kunstenplan 2013-2016 komen voort uit een hernieuwd proces van advisering en inbreng van verschillende actoren, gebaseerd op de nieuwe Kunstenplansystematiek die eind 2009 is vastgesteld. Bij de totstandkoming van de Hoofdlijnnota zijn de volgende stappen genomen:

- Kunstschow wereldklasse Görgün Taner heeft in 'Amsterdam, kunst- en cultuurstad van wereldklasse' (maart 2011) een beschouwing gegeven op Amsterdam als internationale cultuurstad, gerelateerd aan de diversiteit van de stad en het gemeentebestuur daarover geadviseerd.
- Kunstschow vernieuwing Paul Collard heeft in 'Amsterdam, wereldstandaard voor cultuureducatie' (maart 2011) advies uitgebracht over het Amsterdamse stelsel van cultuureducatie en talentontwikkeling, deels in relatie tot de creatieve industrie.
- De Kunstraad heeft in de Verkenning 'Kies met lef voor kunst en cultuur' (maart 2011) ontwikkelingen in de kunst en cultuur in Amsterdam geschetst, en het gemeentebestuur geadviseerd hoe daarop te reageren.
- In juni 2011 heeft het gemeentebestuur de Vooruitblik vastgesteld waarin een beeld is gegeven van de omvang en gevolgen van de bezuinigingen. Per discipline zijn vragen gesteld over de keuzes die daarbinnen te maken zijn.
- Het directieoverleg Amsterdamse Culturele Instellingen heeft samen met de culturele instellingen in de stad de vragen uit de Vooruitblik beantwoord en het gemeentebestuur geadviseerd over de keuzes die gemaakt moeten worden.
- Ambtelijk en bestuurlijk heeft afstemming met het Rijk plaatsgevonden.
- Ambtelijk heeft er afstemming met het Fonds Podiumkunsten en het Fonds Cultuurparticipatie plaatsgevonden.
- Ambtelijk en bestuurlijk is er met de stadsdelen gesproken over de Vooruitblik en de keuzes die er in de Hoofdlijnnota gemaakt moeten worden, vooral ten aanzien van instellingen met een buurtfunctie.
- Ambtelijk en bestuurlijk heeft afstemming met het Amsterdams Fonds voor de Kunst plaatsgevonden.
- Ambtelijk en bestuurlijk heeft afstemming met de Amsterdamse Kunstraad plaatsgevonden.

Vóór de vaststelling van het Kunstenplan, gepland voor de eerste helft van november worden de volgende stappen genomen:

- 22 november 2011: behandeling Hoofdlijnennota 2013-2016 in de commissie KSZ
- 30 november 2011: behandeling en vaststelling Hoofdlijnennota 2013-2016 in de gemeenteraad
- 1 december 2011: start aanvraagtermijn
- 31 januari 2012: sluiting aanvraagtermijn
- Mei 2012: vaststelling Kadernota gemeente Amsterdam
- Juni 2012: advies Kunstraad Kunstenplan 2013-2016
- Najaar 2012: vaststelling Kunstenplan 2013-2016 door gemeentebestuur

Bijlage 2 Overzicht rijksbezuinigingen

	Instelling	Huidig Subsidie	Nieuwe BIS
1	Toneelgroep Amsterdam	2.986.269	
	<i>Theatergezelschap</i>		2.500.000
	<i>Internationale statuur</i>		250.000
2	De Toneelmakerij	1.525.164	
	<i>Jeugdtheater</i>		500.000
3	Holland Festival	3.279.962	
	<i>Podiumkunstenfestival</i>		2.990.000
4	Het Nationale Ballet	6.550.162	
	<i>Balletrepertoire</i>		6.333.000
5	Koninklijk Concertgebouworkest	6.819.065	
	<i>Symfonisch orkest</i>		6.000.000
	<i>Internationale statuur</i>		600.000
6	De Appel	513.349	
7	W139	204.768	
	<i>Presentatie-instelling BK</i>		500.000
8	IDFA	679.490	
	<i>Documentairefestival</i>		619.406 *
9	EYE	5.612.227	
	<i>Ondersteunende instelling film</i>		6.680.000
10	De Nederlandse Opera	24.778.367	
	<i>Operagezelschap</i>		24.040.000
11	Ned Pho	10.711.839	
	<i>Orkest met begeleiding opera</i>		10.000.000
12	Van Gogh Museum	6.417.050	
	<i>Museum</i>		5.775.345 *
13	Rijksmuseum	26.765.761	
	<i>Museum</i>		24.089.185 *
14	Ned. Scheepvaartmuseum	6.692.242	
	<i>Museum</i>		6.023.018 *
15	Joods Historisch Museum	3.074.431	
	<i>Museum</i>		2.766.988 *
16	Hollandse Schouwburg	269.521	
	<i>Museum</i>		242.569 *
17	Nederlands Persmuseum	376.995	
	<i>Museum letteren</i>		330.000
18	Premisela	2.662.523	
	<i>Ondersteunende instelling vormgeving</i>		2.510.000
19	Stichting Virtueel Platform	514.064	
	<i>Ondersteunende instelling nieuwe media</i>		530.000
20	Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten	454.518	
	<i>Bijzondere Journalistieke Projecten</i>		390.000
21	Stichting Lezen	2.211.441	
	<i>Leesbevordering</i>		2.030.000
22	Schrijvers School Samenleving	784.163	
	<i>Bemiddeling schrijvers-scholen</i>		640.000
23	SICA	632.444	
	<i>Internationalisering</i>		880.000
24	Boekmansstichting	970.815	
	<i>Onderzoek en statistiek</i>		710.000

	Instelling	Huidig Subsidie	Nieuwe BIS
25	Architectuur lokaal	150.470	0
26	Atana	243.694	0
27	Binger Filmlab	1.816.643	0
28	Cinekid	878.467	0
29	Dansgroep Amsterdam	1.740.297	0
30	Danstheater AYA	423.912	0
31	Danswerkplaats Amsterdam	477.111	0
32	De Ateliers	822.341	0
33	De Balie	242.605	0
34	droog	196.155	0
35	El Hizra	118.038	0
36	Eutopia	124.527	0
37	Frascati	777.933	0
38	Henny Jurriëns Stichting	155.840	0
39	Hetveem theater	437.196	0
40	Imagine IC	291.145	0
41	Manifesta	103.772	0
42	MC	1.209.678	0
43	MCN	4.706.458	0
44	Mediamatic	605.065	0
45	M-Lab	197.946	0
46	Ned Strijkwartet academie	55.079	0
47	NIMk	763.211	0
48	Paradiso / Melkweg productiehuis	220.334	0
49	Rijksacademie	4.870.010	0
50	School der Poëzie	170.815	0
51	SKOR	2.421.080	0
52	Stichting Erfgoed Nederland	2.131.121	0
53	Stichting Oorkaan	395.965	0
54	Stichting Operastudio NL	433.517	0
55	Stichting Steim	530.519	0
56	SubmarineChannel	332.671	0
57	TIN	3.715.554	0
58	Trans Artists Informatiecentrum	224.429	0
59	Waag Society	766.764	0
60	Young Designers & Industry	109.425	0
TOTAAL BIS		148.346.417	107.929.510
			-40.416.907

* Gebaseerd op de huidige verdeling

Bijlage 3 Culturele Infrastructuur Amsterdam

	Functionele ruimte	Vrije ruimte
Muziek	<ul style="list-style-type: none"> 1 Groot symfonisch orkest 1 Podium symfonische muziek 1 Podium modern / jazz / wereld 2 Poppodia met productiehuis 	<ul style="list-style-type: none"> Muziekgezelschap(en) Festival(s)
Theater	<ul style="list-style-type: none"> 1 Stadsgezelschap 1 Jeugdtheatergezelschap 1 Podium met programma grote zaal 1 Productiehuis met podium 	<ul style="list-style-type: none"> Theatergezelschap(en) Festival(s)
Dans	<ul style="list-style-type: none"> 1 Balletgezelschap 1 Podium voor dans en opera 1 Stadsgezelschap 1 Productiehuis met podium 	<ul style="list-style-type: none"> Dansgroep(en) Festival(s)
Podia/ Festivals	<ul style="list-style-type: none"> 3 Grootstedelijke podia 4 Buurtaccommodaties 1 Int. Podiumkunstenfestival 1 Centrum voor debat²⁹ 	
Musea	<ul style="list-style-type: none"> 1 Museum hedendaagse kunst 1 Museum historie & cultureel erfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> Musea
BKFNMA³⁰	<ul style="list-style-type: none"> 2 Presentatie-instellingen beeldende kunst 1 Presentatie-instelling fotografie 	<ul style="list-style-type: none"> Presentatie-instelling(en) Productie-instelling(en)
Film	<ul style="list-style-type: none"> 1 Int. documentairefestival 	<ul style="list-style-type: none"> Filmtheater(s) Festival(s)
Letteren		<ul style="list-style-type: none"> Literaire podia Producent(en) Literair festival³¹
Cultuur- educatie	<ul style="list-style-type: none"> 1 Muziekschool 	<ul style="list-style-type: none"> Cultuureducatie-instelling(en)

²⁹ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg, Verbeet en Shahsavari-Jansen inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (debatcentrum), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

³⁰ Beeldende kunst, fotografie, nieuwe media en architectuur

³¹ Conform het amendement van de raadsleden Van Roemburg en Verbeet inzake de Hoofdlijnnota Kunst en Cultuur (letteren), zoals aangenomen in de raadsvergadering van 30 november 2011 (zie bijlage).

Bijlage 4 Nadere analyse varianten verkoop en huur cultuurpanden

1 Verkoop van panden aan de markt

Vooraf voor de meer courante panden waarbij functiebehoud geen vereiste is, is verkoop aan de markt een optie. Voor sommige panden kan dit leiden tot een maximale verkoopopbrengst, zeker bij verkoop in lege staat van courante panden met een brede bestemming. De consequenties van een dergelijke verkoop zijn:

- De gemeente maakt het verschil tussen verkoopopbrengst en boekwaarde te gelde. Hierdoor ontstaat nieuwe investeringsruimte.
- Huurinkomsten en onderhoudslasten verdwijnen voor de gemeente. Op dit moment is sprake van een positief resultaat op de culturele vastgoedportefeuille. Vanuit dit perspectief is er geen aanleiding tot verkoop.

2 Verkoop van panden aan een bank/belegger

Banken en beleggers hebben momenteel moeite met het vinden van beleggingen met een laag risicoprofiel. De vastgoedmarkt is als belangrijke stabiele investeringsmarkt verdwenen en de banken en beleggers zijn op zoek naar alternatieven. Dat de overheid blijvend wil investeren in de kunst- en cultuursector is ook voor deze marktpartijen duidelijk. Dit maakt de culturele vastgoedmarkt tot een potentieel aantrekkelijke beleggingsmarkt. Het is te overwegen om als gemeente een deel van de culturele vastgoedportefeuille aan een bank/belegger over te doen en op die manier de waarde van de panden te activeren.

Een aantal gemeentelijke kunst- en cultuurpanden heeft een lagere boekwaarde dan de vermoedelijke verkoopwaarde, waardoor verkoop financieel interessant zou kunnen zijn. Bepalende factoren zijn daarbij courantheid, onderhoudskosten, huidig gebruik en huidige huur. Een aantal consequenties van verkoop aan een bank/belegger is:

- De bank/belegger wil een zeker rendement halen op de investering. Dit betekent dat een extra financiële marge wordt gecreëerd die ergens in verdisconteerd zal worden (verkoopprijs/huur).
- Er wordt van de gemeente een langjarige zekerheidstelling voor de huur verlangd. Hiermee loopt de gemeente een zeker risico. Daar staat tegenover dat de gemeente nu een leegstandsrisico loopt voor de eigen panden.

- Verder gelden de consequenties die al genoemd zijn onder ‘verkoop van panden aan de markt’.

Het verkopen van panden aan een bank/belegger kan al dan niet in de vorm van verkoop met een terugkoopregeling (bijvoorbeeld na tien jaar). Eventueel kan hierbij worden afgesproken dat de panden worden verduurzaamd (verbeteren energielabel) waardoor bij een eventuele terugkoop de portefeuille een kwalitatieve meerwaarde heeft gekregen.

3 € 1-huur-variant

In deze variant blijft de gemeente eigenaar, dus feitelijk gaat het hier niet om verkoop. De huur wordt op € 1 gesteld en de onderhoudslasten en eigenaarlasten worden volledig bij de instelling neergelegd. Met een eenmalige bijdrage wordt de instelling in de gelegenheid gesteld om in de Kunstenplanperiode 2013-2016 de afname van de subsidie te verwerken en vervolgens in de daaropvolgende Kunstenplanperioden geen aanspraak meer te doen op subsidie. Deze variant kan worden toegepast op panden die geen BTW-teruggave hebben gehad voor nieuw- of verbouw. Verder is deze variant alleen interessant voor instellingen met een langdurig bestaansrecht.

Bijlage 5 Toelichting financieel kader

In begroting 2012 is voor de doelstellingen van het Kunstenplan, te weten talentontwikkeling, prachstad en cultureel vastgoed € 105,1 miljoen ten laste van de algemene middelen opgenomen. Dit is inclusief de decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vorming (BKV) van € 2,6 miljoen en de rijksregeling cultuurparticipatie van € 0,8 miljoen. Daarnaast is in het subprogramma diversen kunst en cultuur € 16,2 miljoen ten laste van de algemene middelen opgenomen.

De middelen van het huidige Kunstenplan zijn onderverdeeld in

- meerjarige subsidies voor de instellingen waarover de Kunstraad een advies uitbrengt;
- doorlopende kosten en baten van het Kunstenplan;
- stelposten Kunstenplan;
- het stelsel cultuureducatie.

Voor het nieuwe Kunstenplan wordt dezelfde indeling gehanteerd. Alleen wordt in het nieuwe Kunstenplan het budget voor het Amsterdams Uitburo (AUB) apart gehouden.

In de tabel hieronder staan de verschillende budgetten op hoofdposten weergegeven. De gehanteerde bedragen komen overeen met de raadsdruk van de begroting 2012. Om de vergelijking tussen 2012 en 2013 te vergemakkelijken is het AUB ook in 2012 apart gezet. Hieronder zal per post op de opbouw en de verschuivingen worden ingegaan.

		in miljoen euro	
		2012	2013
Advies Kunstraad	lasten	89,1	82,6
AUB	lasten	1,5	1
Doorlopende lasten en baten Kunstenplan	lasten	19,6	19,2
	baten	-11,5	-11,5
	saldo	8,1	7,7
Incidentele posten kunstenplan	lasten	1,1	PM
Stelposten Kunstenplan	lasten	4,5	2,5
	baten	-0,4	-0,4
	saldo	4,1	2,1
Cultuureducatie	lasten	1,2	1,2
Doelstellingen Kunstenplan en vastgoed		105,1	94,6
		2012	2013
AFK	lasten	9,4	7,9
Overig	lasten	8	7,9
	baten	-1,2	-1,2
	saldo	6,8	6,7
Diversen kunst en cultuur		16,2	14,6
	Totaal	121,3	109,2

Het verschil tussen het saldo 2012 en 2013 bedraagt € 12 miljoen en is als volgt opgebouwd:

- Afloop kapitaallasten € 0,3 miljoen
- Verschil incidentele posten 2012 € 1,1 miljoen
- Beëindiging rijksregeling cultuurparticipatie € 0,8 miljoen
- Structurele bezuiniging vanaf 2013 € 9,8 miljoen

De bezuiniging van € 9,8 miljoen is op de volgende manier verdeeld:

- Amsterdams Fonds voor de Kunst € 0,9 miljoen
- Stelposten kunstenplan € 0,4 miljoen
- Subsidies voor de instellingen waarover de Amsterdamse Kunstraad een advies uitbrengt € 8,0 miljoen
- Amsterdams Uitburo € 0,5 miljoen

Subsidies voor de instellingen waarover de Amsterdamse Kunstraad een advies uitbrengt

Het budget van de stelpost vastgoed wordt aan het budget voor de instellingen toegevoegd, omdat de instellingen in hun Kunstenplanaanvraag hun meerjaren onderhoudsplan inclusief bijbehorende uitgavenraming meenemen. Dit bedraagt € 1,5 miljoen. Het budget voor de instelling

Premsele is aan het Kunstenplan toegevoegd (€ 0,1 miljoen) en de bijdrage vanuit cultureel beleggen (€ -0,1 miljoen) is eruit gehaald³². Per saldo bedraagt de korting op het budget voor de instellingen € 6,5 miljoen. Hierin is de toevoeging van het onderhoudsbudget al verwerkt. Het totale budget voor het nieuwe Kunstenplan komt op € 82,6 miljoen.

Doorlopende kosten en baten Kunstenplan

Onder de doorlopende kosten en baten van het Kunstenplan vallen de vastliggende uitgaven voor de gemeentelijke gebouwen ten behoeve van Kunstenplaninstellingen. Hieronder vallen bijvoorbeeld de kapitaallasten en beheerkosten. Ook de bijbehorende inkomsten zoals huurinkomsten vallen hieronder.

Daarnaast is hieronder opgenomen een subsidie van € 0,2 miljoen aan het Stedelijk Museum voor de gemeentelijke kunstaankopen. De wijzigingen in dit budget ten opzichte van 2012 worden veroorzaakt door de afloop van de kapitaallasten.

Incidentele posten Kunstenplan

In de begroting 2012 zijn voor het programma Cultuur en Monumenten twee incidentele posten opgenomen. Een incidentele post betreft een extra subsidie aan het Stedelijk Museum en het Amsterdam Museum voor het behoud van de huidige werkplekken van WSW-ers. Daarnaast wordt een bedrag van € 0,8 miljoen geraamd met betrekking tot het Stedelijk Museum.

---

³² Toelichting staat bij de stelpost cultureel beleggen.

Stelposten Kunstenplan

Het budget stelposten Kunstenplan bestaat uit de volgende stelposten:

		in miljoen euro	
		2012	2013
Stelpost talentontwikkeling	lasten	0,4	0,4
Stelpost accommodaties kunstenaars	lasten	0,2	0
Stelpost dans	lasten	0,2	0,3
Stelpost amateurkunst	lasten	0,9	0,7
Stelpost investeringen en onderhoud	lasten	0,5	0,5
Stelpost vastgoed	lasten	1,5	0
Stelpost flexibel	lasten	0,3	0,2
Stelpost cultureel beleggen	lasten	0,4	0,4
	baten	-0,4	-0,4
	saldo	0,0	0,0
Stelpost laboratorium	lasten	0,1	0,0
	Totaal	4,1	2,1

In het Kunstenplan 2013-2016 zal er naast de verdeling van subsidies aan instellingen ook een aantal stelposten doorlopen. Het betreft stelposten die noodzakelijk zijn voor de continuering van beleid, zoals bijvoorbeeld de uitvoering van de verordening amateurkunst of die verdere beleidsontwikkeling mogelijk maken, zoals de stelpost flexibel. De hoogte van de stelposten wordt verlaagd dan wel omgebogen richting Amsterdams Fonds voor de Kunst of het budget waarover de Kunstraad adviseert.

De stelpost talentontwikkeling is bedoeld om te investeren in talentontwikkeling. Ruim de helft van het budget wordt ingezet voor vervoer van Amsterdamse basisschoolleerlingen naar Amsterdamse culturele instellingen. Het resterend budget wordt ingezet voor de implementatie van het Basispakket in het basisonderwijs.

De stelpost accommodaties voor kunstenaars wordt, met uitzondering van een kleine post voor de Commissie voor Ateliers en Werkpanden Amsterdam (CAWA), opgeheven. Het vrijgekomen budget wordt toegevoegd aan het budget van het Amsterdams Fonds voor de Kunst ten behoeve van een regeling voor individuele kunstenaars.

De stelpost dans wordt in 2013 verhoogd omdat de afschrijving Papaverstudios vervalt en het budget terugkomt bij de stelpost dans. In afwachting van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek voor een danshuis blijft de stelpost ongewijzigd.

Op de stelpost amateurkunst wordt € 0,2 miljoen bezuinigd. De bezuiniging betreft de Servicepunten Amateurkunst. Het budget voor de uitvoering van de verordening voor amateurkunst blijft ongewijzigd.

De stelpost investeringen en onderhoud blijft ongewijzigd. De stelpost is bedoeld om mogelijke knelpunten bij de accommodaties op te lossen, bij te dragen aan kleinere investeringen en mogelijke onderzoeken te doen op het terrein van cultureel vastgoed.

De stelpost vastgoed is in de jaren 2008 tot en met 2010 ingezet om het achterstallig en urgent onderhoud van cultuuraccommodaties aan te pakken. Het onderhoud is op dit moment op een voldoende niveau. In de voortgangsnotitie 'Cultuur onder Dak' (maart 2010) is op basis van de meerjaren onderhoudsplannen van culturele instellingen voor een redelijk onderhoudsniveau een structureel tekort van € 8 miljoen geraamd. Het budget van de stelpost wordt vanaf 2013 toegevoegd aan het budget voor meerjarige subsidies voor de instellingen. Het draagt daarmee voor een deel bij aan het oplossen van het eerder genoemde structurele tekort.

De stelpost flexibel wordt ingezet voor nieuwe ontwikkelingen in het kunst- en cultuurbeleid, het opvangen van eventuele tegenvallers en het laten uitvoeren van onderzoek om de kwaliteit van het cultuurbeleid te toetsen en waar mogelijk te verbeteren. Op de stelpost wordt € 0,1 miljoen bezuinigd.

De stelpost cultureel beleggen was in het vorige Kunstenplan voor € 0,1 miljoen ingezet ter dekking van de meerjarige subsidies. De middelen die de gemeente jaarlijks ontvangt, worden toegevoegd aan de reserve en komen het jaar er op tot besteding. Omdat er geen zekerheid is over de hoogte en de einddatum van de regeling worden de middelen niet structureel ingezet.

Van de stelpost laboratorium wordt jaarlijks de helft gereserveerd voor de organisatie van een grootschalige kunstmanifestatie. De andere helft wordt gebruikt voor het uitvoeringskader en de commissie buitenkunst. Het grootste deel van het budget wordt vanaf 2013 ingezet om een deel van de bezuiniging in te vullen. Alleen een kleine post voor het uitvoeringskader van centrale inventarisatie, registratie en publieksinformatie blijft behouden.

Cultuureducatie

Cultuureducatie bestaat uit een budget voor Mocca (€ 0,8 miljoen) en een budget voor de Voucherbank (€ 0,3 miljoen). In de gemeentelijke begroting is binnen het programma Educatie, Jeugd en Diversiteit ook een budget opgenomen voor de voucherbank van € 1,2 miljoen. Het voornemen is de budgetten vanaf 2013 gebundeld in te zetten. Door de implementatie van het

Basispakket zal een herschikking plaatsvinden van de huidige budgetten voor cultuureducatie van zowel de centrale stad, als stadsdelen en scholen. Hierover zal in opmaat naar het Kunstenplan 2013-2016 overleg worden gevoerd met stadsdelen, schoolbesturen, de Muziekschool Amsterdam, Mocca, de Voucherbank en het AFK.

Amsterdams Fonds voor de Kunst

Sinds het Kunstenplan 2009-2012 staat het Amsterdams Fonds voor de Kunst los van het Kunstenplan, maar het blijft via de subsidiering van eenmalige projecten en projecten op het terrein van de cultuurparticipatie een belangrijke uitvoerder van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid. Het AFK heeft nu de mogelijkheid subsidies te verlenen, variërend van incidentele projecten tot langer lopende trajecten, met een maximum van drie jaar.

De plusregeling van het AFK werd voor € 0,8 miljoen gefinancierd uit de rijksregeling cultuurparticipatie. Deze regeling loopt tot en met 2012. Afhankelijk van het vervolg van de regeling cultuurparticipatie zal vanaf 2013 al dan niet extra budget naar het AFK gaan. Het budget accommodaties voor kunstenaars wordt vanaf 2013 via het AFK ingezet.

Het totale budget voor het AFK bedraagt vanaf 2013 € 7,9 miljoen nadat een bezuiniging van 10% (€ 0,9 miljoen) is doorgevoerd en het budget accommodaties voor kunstenaars (€ 0,2 miljoen) is toegevoegd. AFK doet een subsidieaanvraag voor maximaal € 7,9 miljoen waarin de uit te voeren activiteiten inzichtelijk worden gemaakt.

Overig

Het budget onder overig maakt geen deel uit van het Kunstenplan, maar wordt hier wel genoemd omdat voor de invulling van de bezuiniging van € 9,8 miljoen naar het totale kunst- en cultuurbudget is gekeken. Vanuit overig is een post van € 0,1 miljoen overgeheveld naar het Kunstenplan. Hieruit wordt de subsidie aan de stichting Premisela verstrekt.

Onder overig vallen nog de Kunstraad, de apparaatskosten bij DMO, kapitaallasten en annuïteitensubsidie Carré, de beheerkosten van Het Muziektheater en de renteopbrengsten en kapitaallasten van verstrekte leningen. Deze posten worden niet ingezet voor de invulling van de bezuiniging van € 9,8 miljoen. Op de apparaatskosten bij DMO is vanaf 2011 al € 0,2 miljoen structureel bezuinigd.

Reserves

Voor de periode van het nieuwe Kunstenplan is de prognose dat de reserves in de tabel hieronder ingezet kunnen worden. In het programma Cultuur en

Monumenten zijn ook een tweetal egalisatiereserves opgenomen die gebruikt worden om de afschrijvingslasten van investeringen te dekken, te weten de egalisatiereserve kapitaallasten Stedelijk Museum en de egalisatiereserve kapitaallasten Stadsschouwburg. Deze worden buiten beschouwing gelaten, omdat de bestemming van deze reserves vastligt³³. Ook de reserve onderhoud cultuurpanden DMO is buiten beschouwing gelaten. DMO beheert twaalf cultuurpanden die voorheen bij het stadsdeel Centrum waren ondergebracht, zoals Paradiso en het Multatulimuseum. De exploitatie van de panden vindt budgettair neutraal plaats, waarbij reserveringen voor toekomstig groot onderhoud en bestedingen daarvoor via de reserve lopen.

	Prognose stand 1/1/2013 in miljoen euro
Reserve onderhoud/investeringen cultuuraccommodaties	2,8
Reserve cultureel beleggen	0,6
Reserve laboratorium	0,2

Bij de 8-maandsrapportage is voorgesteld de middelen in 2011 toe te voegen aan de reserve onderhoud/investeringen cultuuraccommodaties. In de prognose is ook een geraamde toevoeging van € 1,5 miljoen in 2012 meegenomen. Over de inzet van deze reserve volgt bij het vaststellen van het Kunstenplan 2013-2016 een besluit.

De verwachting is dat de reserve cultureel beleggen bij aanvang van 2013 € 0,6 miljoen bedraagt. Over de inzet van de middelen in de reserve zal bij het vaststellen van het Kunstenplan 2013-2016 een besluit worden genomen.

Van de stelpost laboratorium wordt tot en met 2012 jaarlijks de helft gereserveerd voor de organisatie van een grootschalige kunstmanifestatie. De opgebouwde reserve zal 2013-2016 worden ingezet voor beeldende kunst in de openbare ruimte.

Investerings

In de afgelopen jaren is er aanzienlijk geïnvesteerd in het culturele vastgoed. Voor een belangrijk deel heeft ook de gemeente die investeringen gedaan en draagt daarvan de (kapitaal)lasten. Voor de komende jaren wordt in de

³³ Bij de raadsbesluiten over de investeringen voor het Stedelijk Museum en de Stadsschouwburg is besloten om de investeringen deels te dekken uit reserves gevormd uit eigen middelen. Op grond het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen alleen bijdragen van derden direct in mindering gebracht worden op investeringen. Een reserve die uit eigen middelen gevormd is, wordt gedurende de periode van afschrijving gebruikt om de afschrijvingslasten te dekken.

gemeentebegroting dan ook weer een vrijval van afschrijvingen en lagere rentelasten voorzien, die ultimo 2016 voorlopig geraamd is op ruim € 1,1 miljoen. In de Hoofdpijnennota 2013-2016 is geen rekening gehouden met nieuwe c.q. vervangingsinvesteringen. Over de besteding van deze vrijval en de relatie met mogelijk komende investeringen (nieuwe en/of vervanging) is nog geen beleidsmatig kader vastgelegd. Dat wordt ter voorbereiding op het Kunstenplan 2013-2016 nog gedaan.

Frictiekosten

In de Kadernota 2012 spreekt het gemeentebestuur zijn zorg uit over de opeenstapeling van rijksbezuinigingen op diverse beleidsterreinen en de verstrekkende gevolgen daarvan. Wij bezuinigen € 9,8 miljoen op kunst en cultuur en zetten in op hervormingen in de sector. Eén van de verwachte effecten van de rijks- en gemeentelijke bezuinigingen is dat de culturele instellingen door de vermindering of beëindiging van subsidie kosten moeten maken om zich in te stellen op de gewijzigde omstandigheden. In welke mate instellingen daarvoor terecht een aanvraag bij de gemeente kunnen indienen is onder meer afhankelijk van de duur van de subsidierelatie, maar eveneens van de mate waarin de instelling door de gemeente ondersteund wordt en de wijze waarop de gemeente de instellingen heeft geïnformeerd over de gewijzigde omstandigheden. Mede vanwege de aanpak van het rijk waarbij gestuurd wordt geen frictie na afloop van de huidige periode maar op aanpassing van de aanvraag binnen de huidige kunstenplanperiode, is het op dit moment is nog niet in te schatten of en in welke mate instellingen een aanvraag voor frictiekosten bij de gemeente zullen indienen en in welke mate de gemeente deze dient te honoreren. De reservering op de gemeentebegroting voor frictiekosten zijn dan ook nog niet meegenomen bij de financiële gevolgen. Het streven is bij de kadernota 2013 een indicatie te geven van de te verwachten aanvragen voor frictiekosten en daarmee de reservering op de gemeentebegroting.